

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb**

Problematika alternativních trestů v ČR se zaměřením na trest obecně prospěšných prací

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Adéla PLÍŠKOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Mirka WILDMANNOVÁ, Ph.D., MBA

Znojmo, 2013

Prohlášení:

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma *Problematika alternativních trestů v ČR se zaměřením na trest obecně prospěšných prací* jsem vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další použité zdroje a prameny jsem řádně označila a uvedla v seznamu použitých zdrojů.

Ve Znojmě dne 27. 4. 2013

Adéla Plíšková

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí své bakalářské práce paní Ing. Mirce Wildmannové, Ph.D., MBA za odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce, za poskytnuté rady a metodické vedení. Dále bych chtěla poděkovat vedoucí Probační a mediační služby ČR, středisko Znojmo, Mgr. Martě Pospíchalové za umožnění absolvování praktické stáže na tomto středisku, za poskytnutí podkladů a rovněž za velmi vstřícný přístup a pomoc při proniknutí do problematiky fungování a činnosti této instituce.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Adéla PLÍŠKOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	Problematika alternativních trestů v ČR se zaměřením na trest obecně prospěšných prací
Název (v angličtině)	Issue of alternative punishment in the Czech Republic with focus on community service punishment

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem bakalářské práce je popsat fungování alternativních trestů v ČR, se zaměřením na trest obecně prospěšných prací a vlivu výkonu obecně prospěšných prací na ekonomiku vybraných obcí na okrese Znojmo.

Postup práce:

1. Úvod - Definování jednotlivých alternativních trestů fungujících v České republice.
2. Trest obecně prospěšných prací a úloha Probační a mediační služby ČR při realizaci tohoto trestu.
3. Dotazování
4. Analýza vlivu výkonu trestu obecně prospěšných prací na ekonomiku vybraných obcí na okrese Znojmo.
5. Závěr

Metody: Deskripce odborné literatury, sběr dat a informací, dotazníkové šetření, analýza, komparace a deskripce zjištěných poznatků.

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy a prevence kriminality mládeže*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 344 s. ISBN 80-7178-771-X.
2. MATOUŠEK, O. et al. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0.
3. ŠČERBA, F. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 1. vyd. Praha: Leges, 2011, 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4.
4. Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů: Česká republika*. 2009, částka 11, s. 368-369. Dostupné také z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/sbirka-zakonu.aspx>>. ISSN 1211-1244.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2013

Adéla Plíšková

Adéla PLÍŠKOVÁ
student

Mirka Wildmannová
Ing. Mirka WILDMANNOVÁ, Ph.D.,
MBA
vedoucí bakalářské práce

Kamil Fuchs
prof. PhDr. Kamil FUCHS, CSc.
garant studijního oboru

Kamil Fuchs
prof. PhDr. Kamil FUCHS, CSc.
rektor SVŠE Znojmo

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou alternativních trestů v České republice se zaměřením na trest obecně prospěšných prací a vlivu výkonu trestu obecně prospěšných prací na ekonomiku vybraných obcí na okrese Znojmo. Teoretická část je zaměřená na deskripci alternativních trestů v ČR a výkon trestu obecně prospěšných prací. Praktická část je zaměřena na dotazníkové šetření. Na dotazník odpovídali poskytovatelé míst pro výkon trestu OPP, zároveň jsou zde popsány úkony, které provádí probační úředník/asistent při výkonu tohoto trestu.

Klíčová slova

Trest obecně prospěšných prací, úkony probačního úředníka/asistenta, poskytovatelé míst.

Abstract

This thesis deals with the issue of sanctions in the Czech Republic with a focus on punishment of community service and the performance impact of public works on the economics of selected villages in the district of Znojmo. The theoretical part is focused on the description of alternative sentences in the Czech Republic and performance of community service. The practical part is focused on the questionnaire. The questionnaire was answered providers seats for serving OPP, at the same time are described operations carried out by the probation officer / assistant in the performance of this sentence.

Key words

Focus on community service punishment, tasks probation officer / assistant, service jobs.

Obsah

1	Úvod	8
2	Cíl práce a metodika	9
3	Teoretická část	10
3.1	Pojem trest, jeho smysl a účel.....	10
3.2	Alternativní tresty.....	11
3.2.1	Alternativní řešení sporů.....	11
3.2.2	Klady a zápory alternativních opatření.....	12
3.2.3	Možné formy alternativních trestů v ČR	12
3.3	Domácí vězení.....	13
3.3.1	Právní úprava trestu domácího vězení	13
3.4	Peněžitý trest	13
3.5	Vyhoštění	14
3.6	Zákaz pobytu.....	14
3.7	Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce	15
3.8	Trest obecně prospěšných prací	15
3.8.1	Význam trestu obecně prospěšných prací (OPP).....	17
3.8.2	Trestněprávní kontext (právní úprava OPP).....	17
3.8.3	Role pracovníka při zajištění výkonu trestu OPP	18
3.8.4	Možné druhy prací při výkonu trestu OPP	19
3.8.5	Katalog poskytovatelů	20
3.9	Probační a mediační služba České republiky.....	20
3.9.1	Cílová skupina	21
3.9.2	Pachatelé trestných činů (provinění).....	22
3.9.3	Osoby poškozené trestnou činností.....	22
3.9.4	Cíle působení PMS	22
3.10	Techniky marketingového výzkumu.....	23
3.10.1	Dotazování	23
4	Praktická část	25
4.1	Postup po nařízení výkonu trestu OPP	25
4.2	Konzultace s obviněným o projednání podmínek výkonu trestu OPP.....	26
4.3	Vyhodnocení rizik pro výkon trestu OPP	26
4.4	Práce s odsouzeným	27

4.5	Webový katalog poskytovatelů pro výkon trestu OPP	27
4.6	Zahájení výkonu trestu OPP u sjednané instituce	28
4.7	Komunikace s poskytovatelem, kontrola a evidence výkonu trestu OPP	28
4.7.1	Kontrola výkonu trestu OPP	29
4.7.2	Vedení řádného života odsouzeného při výkonu trestu OPP	30
4.7.3	Deskripce konkrétní kontroly	30
4.8	Ukončení práce s klientem	31
4.9	Trest obecně prospěšných prací a jeho ekonomický pohled	31
4.10	Analýza a interpretace dat	32
4.11	Výsledky dotazníkového šetření	32
4.12	Výhody a nevýhody trestu OPP	42
4.12.1	Ekonomický pohled na vězněné osoby	43
4.12.2	Nákladové položky vězněných osob	44
5	Závěr	45
6	Seznam použité literatury	47
	Seznam použitých zkratk	49
	Seznam tabulek	49
	Seznam grafů	49
	Seznam schémat	50
	Seznam příloh	50

1 ÚVOD

Téma své bakalářské práce jsem si zvolila s ohledem na aktuální dění v České republice a stav Českého vězeňství, kde hlavním problémem je přeplnění věznic. Tento problém je řešen především alternativními sankcemi v trestním právu s využitím v praxi.

Právní řád se v České republice označuje jako, soubor všech předpisů, jimiž stát závazně upravuje a usměrňuje chování obyvatelstva nebo různých organizací, a které jsou státem vynutitelné. Součástí právního řádu je i trestní právo.

V případě méně závažné trestné činnosti se využívají tzv. alternativní tresty, mezi které patří například obecně prospěšné práce, peněžitý trest a zákaz činnosti. Významnou změnou prošel i nově přijatý trestní zákoník č. 40/2009 Sb. s účinností od 1. 1. 2010. V tomto roce se zavedl nový alternativní trest a to trest domácího vězení či zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce až do deseti let.

Na alternativní tresty nahlížím z užšího pojetí a ve své práci se budu podrobněji zabývat obecně prospěšnými pracemi (dále OPP), které jsou jednou z možností pro uložení alternativních trestů. OPP jsou nejčastěji ukládaným alternativním trestem, který není spojen s trestem odnětím svobody v České republice. Tento trest nabízí odsouzenému možnost odčinit svoji vlastní aktivitou své trestné jednání a zároveň se jedná o mnohem efektivnější sankci současné trestní politiky v ČR. Finanční náklady spojené s tímto trestem nezatěžují stát do takové míry, jako je trest odnětí svobody a zároveň přináší státu užitek ve formě bezplatně vykonané práce. Součástí mé práce bude i popis úlohy Probační a mediační služby ČR při realizaci výkonu tohoto trestu.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Bakalářská práce detailně popisuje alternativní tresty v České republice, objasňuje základní pojmy a právní úpravu těchto trestů, avšak podrobněji se zabývá deskripcí obecně prospěšných prací (dále jen OPP). Popisuje jednání s klientem, způsob kontroly výkonu trestu OPP, kterou provádí probační úředník. Hlavním cílem bakalářské práce je vyhodnocení efektivity ukládání a výkonu trestu OPP. Bakalářská práce je rozdělena na dvě části a to na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části se zabývám trestem obecně, základním ujasněním pojmů a právní úpravou alternativních trestů, jednotlivým definicím alternativních trestů. Dále pak úlohou Probační a mediační služby (dále jen PMS) při realizaci výkonu trestu OPP a způsob kontroly trestu.

V praktické části se budu zabývat vyhodnocením dotazníkového šetření, které jsem vytvářela v průběhu praxe na středisku Probační a mediační službě ČR ve Znojmě. Během praxe jsem měla možnost komunikovat jak s klienty PMS ČR, tak s poskytovateli míst OPP. V rámci praxe jsem měla možnost se zúčastnit kontroly v místě, kde klienti trest OPP vykonávají. Na základě dotazníkového šetření provedu analýzu vlivu výkonu trestu obecně prospěšných prací na ekonomiku vybraných obcí na okrese Znojmo. Vyhodnocuji aktuální situaci v ČR a zabývám se vlastními úvahami o dalších možnostech a výhodách uložení trestu OPP. Dále se zabývám postupy a činy, které provádí PMS ČR při zajišťování podkladů pro možnost uložení trestu a při kontrole výkonu trestu OPP, popisuji jednotlivé fáze trestu, sleduji počty uložených a realizovaných trestů OPP v jednotlivých rocích, popisuji způsob kontroly trestu a průběh konkrétní kontroly výkonu trestu.

3 TEORETICKÁ ČÁST

Cílem teoretické části bakalářské práce je seznámení s problematikou alternativních trestů, které jsou ukládané v České republice, jako náhrada za trest odnětí svobody. Dále definovat základní pojmy, které se týkají dané problematiky, vymežit a stručně popsat jednotlivé fungování alternativních trestů se zaměřením na trest obecně prospěšných prací. Pro doplnění jsou v přílohách jednotlivé dokumenty, které jsou potřebné vyplnit a podepsat, pro výkon obecně prospěšných prací.

3.1 Pojem trest, jeho smysl a účel

V každé fungující společnosti je potřeba nastolit řád a určité normy, které jsou pevně stanovené a jsou státem vynutitelné. Bohužel v poslední době dochází čím dál častěji k porušování těchto norem, které vyúsťují až k trestným činům, které jsou protiprávní a pro společnost velmi nebezpečným jednáním.

Újma, která je způsobená úmyslně a cíleně je obecně spojována s trestem, který má za následek bolest a jiné nepříjemné prožitky. Osoba, která má autoritu, může za protiprávní chování tj. přestupek uložit trest osobě, která je označována za pachatele. Hlavním účelem trestu je především ochrana společnosti, před protiprávním jednáním společenského řádu a udržení společensky nežádoucího chování na co nejnižší úrovni.¹

V Českém trestním právu je tresty možné charakterizovat jako zákonem stanovené a státem vynutitelné následky spáchaného trestného činu, které ukládají soudy v trestním řízení. Při ukládání trestů je trestní právo v České republice při ukládání trestů ovlivňováno zásadami humanismu, zákonností trestu, jeho individualizace, personálnosti a proporcionality, což má vyústit ve spravedlivý trest. Tyto zásady se především uplatňují při ukládání u alternativních trestů k trestu odnětí svobody. Účel trestu může být splněn, jen tehdy bude-li uložený trest spravedlivý. Základním cílem

---

¹ LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. 1.vyd. Praha: LexisNexis, 2007. 114 s. ISBN 978-80-886920-24-5., str. 6-7.

trestu je především ochrana společnosti před páčáním trestných činů a před jejich pachateli.²

Uložení sankce je jednou z hlavních funkcí trestání (trestní represe). Pokud byl spáchán trestný čin, soud při stanovování rozsudku zjišťuje, zda ho lze označit za společensky škodlivý a zároveň zavrženíhodný. Za spáchání trestného činu bude pachatel nejdříve odsouzen a teprve poté mu bude uložena sankce. Při ukládání trestů se nabízí řada otázek, a to např. zda trest je cílem „sám o sobě“, nebo jestli slouží jako prostředek nápravy pachatele, odrazení dalších možných pachatelů, přiměřenost trestu.³

3.2 Alternativní tresty

V trestním právu se stále hledají nové alternativy, jak najít možná a vhodnější řešení trestné činnosti. Česká republika nezůstává nijak pozadu a přijala Novelu trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., který nabyla účinnosti 1. 1. 2010 a otevřela tak nové možnosti pro využití alternativních postupů, které vycházejí vstříc subjektivním pocitům a zájmům osob bezprostředně dotčených trestnou činností, tj. obviněných a poškozených.

Za základní typ alternativních opatření považujeme alternativní tresty. Druhy alternativních opatření se nejčastěji člení podle toho, v jaké fázi trestního řízení je lze použít. Hlavním účelem alternativních trestů je náhrada za nepodmíněný trest odnětí svobody.⁴

3.2.1 Alternativní řešení sporů

Alternativní řešení sporů lze chápat jako mimosoudní řešení trestních věcí. Při řešení sporů mezi stranami je stanoven prostředník, který může docílit případné dohody. Prostředníkem může být „koncilátor“ (smírce), „mediátor“ (zprostředkovatel) a „rozhodce“, který nemá za úkol strany přivést k smíru, ale má zjistit skutkový stav

---

² SOTOLÁŘ, Alexander; SOVÁK, Zdeněk; KRATOCHVÍL, Vladimír et al. *Právní rámeček alternativního řešení trestních věcí*. svazek 64. Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2001. 607 s. str. 189.

³ NOVOTNÝ, Oto; ZAPLETAL, Josef et al. *Kriminologie*. 3.vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer. 2008. 528 s. ISBN 978-80-7357-376-8a., str. 229-230.

⁴ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 1. vyd. Praha: Leges, 2011, 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4., str. 30-31.

věci a spor vyřešit nestranně a stanovit své konečné rozhodnutí. V prvotním stádiu nazývaném též „předsporovém“ je prostor pro mediátora, který může strany přimět ke konečné dohodě svým jednáním. Prostřednictvím konciliátora či rozhodce lze řešit spor ve stádiu druhém, které nazýváme „sporové“. Ke konečnému rozhodnutí může podstatnou měrou přispět soud, který má v této věci nezanedbatelnou funkci.⁵

3.2.2 Klady a zápory alternativních opatření

Orgány činné v trestním řízení přihlížejí k daným okolnostem případu a konkrétnímu pachateli a mají povinnost vybrat takové opatření, které je přiměřené a potencionálně efektivní. Reakce na spáchaný trestný čin by měla vést k ochraně společnosti a resocializaci, tedy znovu začlenění pachatele do společnosti. Alternativní opatření jsou rovněž vhodné pro sankcionování mladistvých. U alternativních opatření může také docházet k opačnému efektu (nepřehlednosti a kontraproduktivnosti), jako příklad můžeme uvést nahrazování alternativních opatření mezi sebou nebo jeho vyčlenění na samý okraj.⁶

3.2.3 Možné formy alternativních trestů v ČR

V České republice jsou zakotveny formy alternativních trestů v zákoně č. 40/2009 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 2010. Soud může jako alternativu k trestu odnětí svobody uložit tresty vymezené v § 53 odst. 2 TZ, a to i v případě, že trestní zákoník na některý trestný čin takový trest nestanoví:

- domácí vězení
- peněžitý trest
- vyhoštění
- zákaz pobytu
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

---

⁵ HEJDA, Jan. Alternativní řešení sporů. *Právní rádce*, 2005, roč. 13, č. 4, s. 4-10. ISSN 1210-4817., str. 4.

⁶ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 1. vyd. Praha: Leges, 2011, 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4., str. 33-36.

- obecně prospěšné práce.⁷

3.3 Domácí vězení

3.3.1 Právní úprava trestu domácího vězení

Trest domácího vězení (dále jen TDV) je možné ukládat dospělým za spáchané přečiny a mladistvým za spáchaná provinění. V trestním zákoníku je na druhém místě hned za trestem odnětí svobody tedy jako druhý nejpřísnější trest. Písemným souhlasem pachatel slibuje, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese. Tento písemný souhlas je nutnou podmínkou k uložení TDV.

Dle § 60 nové právní úpravy v trestním zákoníku č.40/2009 Sb. může být TDV uložen pachateli až na dvě léta, dopouští-li se pachatel přečinu. Odsouzený má povinnost se zdržovat v obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin. TDV však nebrání odsouzenému v zaměstnání a případně lékařské péči či účasti na bohoslužbách i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna. Odsouzenému mohou být soudem uloženy i přiměřené povinnosti a omezení směřující zejména k tomu, aby vedl spořádaný život. Další povinností související s trestem TDV je náhrada škody, kterou svým trestným činem způsobil. Náklady spojené s výkonem trestu TDV je odsouzený povinen uhradit. Ministerstvo spravedlnosti upravuje podrobnosti kontroly výkonu TDV vyhláškou.⁸

3.4 Peněžitý trest

Peněžitý trest je sankce finančního charakteru, lze jej tedy v širším smyslu chápat jako pokutu či finanční odškodnění poškozenému a uhradit mu tak výdaje, které pachatel způsobil svým protiprávním jednáním. Nejčastěji se s peněžitým trestem můžeme setkat v oblasti majetkových trestných činů. Soud musí brát v úvahu, že uložení peněžitého trestu ovlivňuje i rodinné příslušníky a další osoby, ke kterým má pachatel určité

---

⁷ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů: Česká republika*. 2009, částka 11, s. 464. [cit. 2012-11-17]. Dostupné také z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/sbirka-zakonu.aspx>>. ISSN 1211-1244, str. 365.

⁸ Probační a mediační služba České republiky. *Trest domácího vězení* [online]. c2012 [cit. 2012-12-3]. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/trest-domaciho-vezeni/>>.

závazky. Peněžitý trest může soud uložit pachateli, který získal nebo se snažil pro sebe, nebo pro jinou osobu získat úmyslným trestným činem majetkový prospěch (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 67, odst. 1).⁹

3.5 Vyhoštění

Trest vyhoštění z území České republiky může soud uložit pachateli, který není občanem ČR. Tento trest může být uložen jako samostatný nebo i vedle jiného trestu, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku osob. Vzhledem k závažnosti a povaze spáchaného trestného činu, poměrům pachatele a možnostem nápravy a ke stupni ohrožení bezpečnosti lidí a majetku nebo jiného obecného zájmu, může soud vyměřit trest vyhoštění od jednoho roku do deseti let, může se stát, že soud vyměří trest na dobu neurčitou.¹⁰

3.6 Zákaz pobytu

Trest zákazu pobytu do značné míry omezuje svobodu pohybu pachatele, ale ne v takovém rozsahu jako trest odnětí svobody. Tento trest je vymezen negativně, tedy vymezuje se území, na němž má pachatel zakázán pobyt a vstup. Trest zákazu pobytu může soud uložit na jeden rok až deset let za úmyslný trestný čin a nelze jej uložit mladistvému. Lze jej uložit na dobu jednoho až pěti let, jako samostatný trest je-li to přípustné jen u trestných činů s horní hranicí zákonné sazby, tj. trestu odnětí svobody maximálně tři roky. Může být tedy uložen jen za úmyslný trestný čin. Na místo nebo obvod, v němž má pachatel trvalý pobyt, se nesmí tento trest vztahovat. Soud může pachateli uložit přiměřená omezení, směřující k vedení řádného života. Pokud odsouzený v době výkonu trestu způsobem svého vedení života dokázal, že další výkon tohoto trestu není třeba nebo se soud zaručí za dovršení nápravy odsouzeného, soud může podmíněně upustit od výkonu jeho zbytku. Účelem trestu je odebrat pachatele z prostředí, s nímž jeho trestná činnost souvisí, protože by mohla v budoucnu usnadnit

---

⁹ ÚZ: *Trestní předpisy*. Ostrava - Hrabůvka: Sagit, 2012. 560 s. ISBN 978-80-7208-932-1., str. 29.

¹⁰ ÚZ: *Trestní předpisy*. Ostrava - Hrabůvka: Sagit, 2012. 560 s. ISBN 978-80-7208-932-1., str. 31.

nebo značně ovlivnit páchaní nových trestných činů. Zkušební dobu, kterou může stanovit soud, nesmí být kratší než zbytek trestu.¹¹

3.7 Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Dopustí-li se pachatel úmyslného trestného činu, jako je trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce může mu soud uložit tento zákaz až na deset let. Účelem tohoto trestu je zakázat pachateli po dobu výkonu trestu účast na stanovených sportovních, kulturních a jiných společenských akcích.¹²

3.8 Trest obecně prospěšných prací

Trest obecně prospěšných prací (dále jen OPP) je jedním z alternativních trestů, nad kterým má dohled probační a mediační služba. Umožňuje pachateli, který spáchal méně závažný trestný čin, aby svou vlastní aktivitou, prací napomohl k obecně prospěšným účelům. Ukládaná délka trestu se pohybuje v rozmezí 50 – 300 hodin (viz § 63 odst. 1 trestního zákoníku). Odsouzený, kterému byl trest uložen, musí práci vykonávat sám osobně, ve svém volném čase, bezplatně, avšak nejpozději do dvou let ode dne, kdy soud nařídil výkon OPP.¹³ Do doby se však nezapočítává doba, po kterou odsouzený nemohl OPP vykonávat z důvodu jeho zdravotního stavu nebo ze zákonných překážek, byl ve vazbě nebo byl ve výkonu trestu odnětí svobody. Soud může odsouzenému nařídít přeměnu výkonu trestu OPP na trest odnětí svobody a to v případě neplnění řádných podmínek výkonu trestu OPP, odsouzený nevede řádný život, vyhýbá se nástupu výkonu trestu a nevykonává tento trest ve stanovené době nebo jinak maří výkon tohoto trestu. Pro případ, že by byl výkon trestu OPP zmařen je stanoven náhradní trest a to buď TDV nebo trest odnětí svobody. Každá jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu OPP se počítá za jeden den TDV a každá jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu OPP se počítá za jeden den odnětí svobody.¹⁴

---

¹¹ SOTOLÁŘ, Alexander; SOVÁK, Zdeněk; KRATOCHVÍL, Vladimír et al. *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí*. svazek 64. Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2001. 607 s. str. 205.

¹² Probační a mediační služba České republiky. *Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce* [online]. c2012 [cit. 2012-12-3]. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/trest-zakazu-vstupu/>>.

¹³ ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka; DOUBRAVOVÁ, Dagmar et al. *Probace a mediace – Možnosti řešení trestných činů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2., str. 90 -91.

¹⁴ ÚZ: *Trestní předpisy*. Ostrava - Hrabůvka: Sagit, 2012. 560 s. ISBN 978-80-7208-932-1., str. 28.

Nejenom v České republice ale i v jiných zemích světa je zavedena možnost uložení alternativních trestů. Například podle australské právní judikatury může při výkonu OPP odsouzený za jakýkoliv trestný čin vykonávat nejvýše 500 hodin, tedy o 200 hodin více než je v ČR, nebo počet hodin, který je omezen právními předpisy. Odsouzený nesmí vykonávat více než 8 hodin OPP denně. Výše odpracovaných hodin je rozdělena do následujících třech skupin:

- a) 100 hodin: kde trest odnětí svobody nepřekračuje 6 měsíců,
- b) 200 hodin: kde trest odnětí svobody je více než 6 měsíců, nejvýše však 1 rok,
- c) 500 hodin: kde trest odnětí svobody delší než 1 rok.¹⁵

Jestliže odsouzený vede spořádaný život během výkonu trestu, plní omezení a povinnosti stanovené mu soudem, může se znovu po vykonání trestu začlenit zpět do společnosti, do pracovních, rodinných a jiných sociálních vazeb bez záznamu v rejstříku trestů. Pokud však odsouzený výkon trestu neplní, tedy nevykonává, změní se trest odsouzeného v trest nepodmíněný, tedy v trest odnětí svobody. Každá jeho neodčinná hodina se započítává jako jeden den pobytu ve vězení.¹⁶

§ 65 o výkonu trestu obecně prospěšných prací odst. 3 říká: „*Výjimečně může soud vzhledem k okolnostem případu a osobě odsouzeného ponechat trest OPP v platnosti nebo prodloužit dobu výkonu tohoto trestu až o šest měsíců:*

- a) *stanovit nad odsouzeným na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dohled,*
- b) *stanovit odsouzenému na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dosud neuložená přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti,*
- c) *stanovit odsouzenému na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku některé z výchovných opatření, je-li ve věku blízkém věku mladistvých.“*

---

¹⁵ Judicial Commission of New South Wales. *Maximum hours of community service work*. [online]. c2012 [cit. 2012-12-5]. Dostupné z WWW:

<http://www.judcom.nsw.gov.au/publications/benchbks/sentencing/community_service_orders.html>.

¹⁶ ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka; DOUBRAVOVÁ, Dagmar et al. *Probace a mediace – Možnosti řešení trestných činů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2., str. 90.

§ 65 o výkonu trestu obecně prospěšných prací odst. 4 říká: „*Na pachatele, kterému byl uložen trest OPP, se hledí, jako by nebyl odsouzen, jakmile byl trest vykonán nebo bylo od výkonu trestu nebo jeho zbytku pravomocně upuštěno.*“¹⁷

V rámci vykonávacího řízení, tj. zajištění kontroly výkonu tohoto trestu, spolupráce s poskytovateli míst pro jeho výkon, práci s odsouzeným, komunikaci se soudy. Většinu těchto činností provádí a realizuje Probační a Mediační služba České Republiky (dále jen PMS ČR). V přípravném řízení se zkoumá, zda je či není vhodné uložení tohoto trestu. Pracovníci PMS ČR myslí i na poškozené trestnou činností, snaží se jim pomoci se začlenit zpět do společnosti a poskytnout jim nezbytnou podporu.¹⁸

3.8.1 Význam trestu obecně prospěšných prací (OPP)

Uvedení trestu obecně prospěšných prací do právního řádu ČR, bylo jedním z klíčových kroků, díky kterému se rozvíjí koncept moderního trestního práva. V současné době je vynaložené značné úsilí pro nalezení nových způsobů řešení trestných věcí, které mají podobu alternativních trestů. Přiměřená reakce na spáchaný trestný čin je hlavním smyslem alternativních způsobů řešení trestných věcí a současně odstranění neshodného stavu spojeného s tímto činem po vysvětlení jeho příčin. Konkrétně, jde tedy při jejich uplatnění v prvé řadě o vypořádání vzájemných vztahů mezi poškozeným a osobami z jejich sociálního blízkého okolí a obviněným. V tomto procesu probíhá pozitivně motivující a sankční působení na obviněného a zároveň dochází k satisfakci poškozeného.¹⁹

3.8.2 Trestněprávní kontext (právní úprava OPP)

„*Ukládání a výkon trestu OPP jsou upraveny v trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), v trestním zákoníku § 62 – 65 a v trestním řádu (zákon č. 140/1961 Sb., o trestním řízení soudním § 335 – 340 b)*“.

---

¹⁷ ÚZ: *Trestní předpisy*. Ostrava - Hrabůvka: Sagit, 2012. 560 s. ISBN 978-80-7208-932-1., str. 29.

¹⁸ ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka; DOUBRAVOVÁ, Dagmar et al. *Probace a mediace – Možnosti řešení trestných činů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2., str. 90 -91

¹⁹ SOTOLÁŘ, Alexander; PÚRY, František; ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestných věcí v praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7., str. 18.

Soud může uložit trest OPP pouze za přečiny. Za všechny úmyslné trestné činy, na které trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let a za všechny nedbalostní trestné činy. Pokud byl pachateli v době předcházejících tří let uložen druh tohoto trestu, a který byl přeměněn na trest odnětí svobody, podle § 65 odst. 2 trestního zákoníku, soud zpravidla trest OPP znovu neuloží.²⁰

Tabulka č. 1: Počet případů v letech 2007 - 2011 evidovaných v rámci vykonávacího řízení dospělých klientů

Rok	OPP	
	počet	% podíl
2007	14038	71,7
2008	12870	70,3
2009	12951	70,3
2010	9034	59,3
2011	7267	49,9

Zdroj: PMS ČR²¹

3.8.3 Role pracovníka při zajištění výkonu trestu OPP

Pracovník v dané oblasti činnosti plní souběžně řadu rolí. Jednou ze stěžejních rolí je role koordinátora. Předjednání uložení trestu OPP – zajišťování stanoviska odsouzeného k uložení trestu OPP a vyhodnocení možných rizik pro výkon trestu, provádí pracovník PMS ve vztahu k soudu. Pracovník PMS je tedy garantem zajištění výkonu trestu. Pachateli navrhuje konkrétní místo, kde by mohl trest OPP odpracovat a druh práce, kterou by vykonával. Zároveň sleduje průběh výkonu trestu, informuje soud o vykonání OPP či případných změnách. Další pracovní náplní pracovníka PMS je zajištění kompletního informačního servisu pro soud ohledně OPP v daném soudním okrese. Odborníkem na OPP je pracovník PMS ve vztahu k poskytovatelům OPP, zvláště v rozsahu jeho legislativní úpravy a procesu výkonu spolu s administrativními úkoly. Je aktivní při řešení sporů, průběžně kontroluje stav OPP u poskytovatelů, zaujímá roli

²⁰ ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka; DOUBRAVOVÁ, Dagmar et al. *Probace a mediace – Možnosti řešení trestných činů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2., str. 97 - 98.

²¹ Interní materiály PMS ČR.

prostředníka mezi poskytovateli OPP a soudem. Pracovník PMS také pořádá semináře pro poskytovatele OPP, poskytně jim základní informace o tomto alternativním trestu.²²

3.8.4 Možné druhy prací při výkonu trestu OPP

Dříve než probační úředník/asistent navrhne klientovi místo pro výkon TOPP, musí zohlednit jeho zdravotní stav a dosažené vzdělání. Dále se hledí na dovednosti a schopnosti, které klient má. Na základě těchto získaných informací se rozhodne o umístění klienta na vhodné pracovní místo.

Mezi nejčastější druhy práce při výkonu trestu obecně prospěšných prací patří:

Úklid veřejného prostranství – údržba a úklid veřejných ploch jako např. zametání chodníků, krajnic vozovky, areálu obecního úřadu, údržba sportovního areálu, v zimě posyp chodníků, odklizení sněhu.

Stavební činnosti – opravy chodníků nebo jejich nová výstavba, malířské práce, nátěry zábradlí a laviček, demoliční práce, výkopové práce, drobné zednické práce, oprava elektrotechniky a vodo-instalace.

Pomocné práce – posek a hrabání trávy, výsadba zeleně a její údržba, pomocník v kuchyni, stěhování.

Administrativní práce – roznášení letáků, poštovních zásilek, práce na PC, vytváření programů a práce s nimi.

Může se jednat o práce nekvalifikované nebo o práce, které vyžadují určitou odbornost či kvalifikaci. Tyto práce by měly být vykonávány za účelem veřejného prospěchu, tedy ve prospěch obce či jiné instituce. Výše zmíněné práce se ukládají pachatelům, u kterých je společenská nebezpečnost velmi malá. Jedná se nejčastěji o pachatele, kteří se dopustili těchto trestných činů: zanedbání vyživovací povinnosti, napadení osoby, u některých pachatelů při řízení motorového vozidla, poškození cizí věci, nebo mladiství, kteří se dopustili vandalismu nebo výtržnictví. Ukládá se tedy pachatelům, kteří spáchali trestný čin poprvé nebo opakovaně a osobám, u kterých je společenská nebezpečnost malá.

---

²² ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka; DOUBRAVOVÁ, Dagmar et al. *Probace a mediace – Možnosti řešení trestných činů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2., str. 91.

3.8.5 Katalog poskytovatelů

Pracovníkům PMS a vyšším soudním úředníkům je k dispozici elektronický katalog, ve kterém jsou evidováni poskytovatelé OPP v České republice. Pro zařazení do elektronického katalogu poskytovatelů OPP je nutné splnit zákonem dané podmínky OPP a poskytovatelé musí projevit zájem o vykonávání těchto prací formou stanovených požadavků. Provedení práce, časový harmonogram výkonu práce a počet osob jsou jedním z hlavních požadavků poskytovatele. Stanovená je též aktuální potřeba prací, rozsah hodin a počet osob, které mohou práci provádět souběžně. V nejčastějších případech se jedná o sezonní práce nebo činnosti, které lze realizovat kdykoliv v roce (viz. Příloha č. 1 „Požadavek na vykonání OPP“). Výkon práce, kterou bude odsouzený vykonávat, se odvíjí od jeho trestného jednání a povaze odsouzeného. Pro každého klienta se hodí jiný typ práce. Specialista na OPP má za úkol aktualizovat seznam aktuálních poskytovatelů na okrese, vytipovává vhodné poskytovatele a dotazuje se jich na potřebu prací a také jim poskytuje nezbytné informace.²³

3.9 Probační a mediační služba České republiky

Významným pokrokem v trestní justici, bylo přijetí zákona č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2001. Přijetím tohoto zákona bylo „první“ období, ve kterém došlo k budování probace a mediace v Čechách. V období od roku 1996 na okresních soudech vznikala nová místa právě probačních úředníků, jakožto zaměstnanců těchto soudů.²⁴

PMS je organizační složkou státu a je chápána jako sociální služba, která má svou působnost v rámci Ministerstva spravedlnosti ČR. Činnost PMS se zaměřuje na práci s oběťmi trestných činů, tak i na práci se samotnými pachateli. Podílí se na nápravě pachatele a nedílnou součástí přispívá k naplňování trestní spravedlnosti.²⁵

---

²³ ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka; DOUBRAVOVÁ, Dagmar et al. *Probace a mediace – Možnosti řešení trestných činů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2., str. 91 – 92.

²⁴ MATOUŠEK, Oldřich; KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy a prevence kriminality mládeže*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X., str. 196.

²⁵ MATOUŠEK, Oldřich et al. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0., str. 283.

Podmínky k řádnému výkonu probace a mediace vytváří ministerstvo spravedlnosti – zajišťuje činnosti organizační, hospodářské, finanční a personální. Dohled nad PMS vykonává ministerstvo spravedlnosti.²⁶

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě říká že: „*Probací se rozumí organizace a výkon dohledu nad obviněným, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, individuální pomoc obviněnému, jeho pozitivní motivování, působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů*“.²⁷

Mediace v obecném slova smyslu představuje alternativní metodu řešení konfliktů, při níž osoba, která zaujímá vyvážené postavení ke všem stranám sporu (mediátor), pomáhá nalézt přijatelné řešení dané situace s cílem urovnat vzájemné vztahy stran. Mediací v trestním řízení rozumíme podle uvedeného zákona „mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi poškozeným a obviněným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávanou v souvislosti s trestním řízením. Mediaci lze provést jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.“²⁸

3.9.1 Cílová skupina

Osoby, které se dostaly do konfliktu se zákonem, tzn., že byly odsouzeny nebo obviněny za spáchaný trestný čin. Dále osoby, které byly trestným činem poškozeny. PMS rozlišuje dvě skupiny tzv. klientů: klient obviněný a klient poškozený.²⁹

---

²⁶ MATOUŠEK, Oldřich; KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy a prevence kriminality mládeže*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X., str. 196.

²⁷ Česko. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2000 o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě). In *Sbírka zákonů: Česká republika*. 2000, částka 74, s. 3616–3621. [cit. 2012-11-16]. Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb074-00.pdf>>. ISSN 1211-1244. s. 3616–3617.

²⁸ MATOUŠEK, Oldřich et al. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0., str. 283.

²⁹ MATOUŠEK, Oldřich et al. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0., str. 284.

3.9.2 Pachatelé trestných činů (provinění)

PMS spolupracuje s mladistvými pachateli provinění ve věku 15 – 18 let, jež se dopustily jednání, které je u osob právně odpovědných pokládán za trestný čin. PMS spolupracuje i s dospělými pachateli trestných činů.³⁰

3.9.3 Osoby poškozené trestnou činností

Do postavení poškozeného se může dostat kdokoliv, protože okruh klientů poškozených není nijak vymezen. Důležitým krokem je souhlas se spoluprací s PMS. Poškození jsou v průběhu řízení informováni o aktuálním dění. Je jim poskytnuta psychosociální pomoc a PMS v neposlední řadě zprostředkovává mediaci mezi poškozeným a obviněným.³¹

3.9.4 Cíle působení PMS

Z restorativního pojetí spravedlnosti vychází činnost PMS. Význam z anglického slova restore – obnovit, uzdravit.

PMS se zaměřuje, aby byly naplněny tyto tři základní cíle:

Integrace pachatele – PMS se bedlivě snaží o začlenění obviněného resp. pachatele do společenského života s cílem, aby pachatel dále neporušoval další zákony. Za pomoci integračního procesu, dochází k renovaci úcty obviněného k právnímu stavu společnosti, jeho seberealizací a uplatnění.

Participace poškozeného – PMS se usilovně snaží o zacelení poškozeného do „procesu“ vlastního odškodnění, o obnovu pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost.

---

³⁰ MATOUŠEK, Oldřich et al. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0., str. 284.

³¹ MATOUŠEK, Oldřich et al. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0., str. 285.

Ochrana společnosti – PMS má svůj podíl na ochraně společnosti za pomoci účinného řešení konfliktních a rizikových stavů spojeným s trestním řízením a efektivním zajištěním realizace uložených alternativních trestů a opatření.³²

3.10 Techniky marketingového výzkumu

Technika marketingového výzkumu je konkrétní způsob sběru primárních dat, která nám umožňuje shromažďovat potřebné informace o chování lidí, jejich názory, postoje, motivy a výskyt jevu. Jednou ze tří základních technik marketingového výzkumu je právě dotazování.³³

3.10.1 Dotazování

Dotazování je uskutečňováno pomocí sestavených dotazníků, záznamových archů a jedná se o jednu z nejrozšířenějších technik marketingového výzkumu. Dotazování může být přímé, bezprostřední v případě písemného zodpovídání konkrétních otázek (psané otázky, psané odpovědi). Dále může být dotazování zprostředkované tazatelem, kterého se využívá při telefonickém a osobním dotazování. Písemné dotazování je uskutečňováno za pomoci dotazníků nebo ankety.

Dotazník

Při sestavování dotazníku je potřeba se vyvarovat špatné formulaci otázek, které by mohli negativně ovlivnit získané informace a výsledky dotazníku by nemusely skutečně odpovídat potřebám a cílům výzkumu. Správný dotazník by měl splňovat dva hlavní požadavky. Být účelově technickým což znamená, abychom sestavovali a formulovali otázky dotazníku tak, aby nám dotazovaný odpovídal nejpřesněji na to, na co se ptáme. Další požadavek je označován za psychologický, tj. chceme, aby nám respondent v příjemně vytvořených podmínkách a prostředí odpovídal pravdivě

---

³² MATOUŠEK, Oldřich et al. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0., str. 285 – 286.

³³ FORET, Miroslav; STÁVKOVÁ, Jana; VAŇOVÁ, Anna. *Marketingový výzkum: Distanční studijní opora*. 1. vyd. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s.r.o. 2006. 114 s. ISBN 80-239-7755-5., str. 25.

a krátce. Účelově technické a psychologické požadavky by se mohly naplnit těmito čtyřmi stránkami:

- a) celkový dojem dotazníku,
- b) formulace jednotlivých otázek,
- c) typem otázek,
- d) manipulací s dotazníkem.³⁴

Formulace otázek

Formulace otázek by měla být jednoznačná a srozumitelná. Při formulaci otázek platí jedno zásadní pravidlo a to že čím konkrétněji se budeme ptát, tím konkrétnější a jasnější získáme odpověď. Snažíme se formulovat dotazy tak, aby byly tzv. validní. Validní otázka je taková otázka, kterou se skutečně ptáme na to, co chceme a potřebujeme zjistit. Naproti tomu míru stálosti výzkumných nástrojů vyjadřuje reliabilita neboli spolehlivost, v případě kladení otázek jde o to, jestli otázka zůstává spolehlivou a stále platnou při dalším opakování otázky a zda přináší totožné výsledky. Zajímá-li nás schopnost zkoumané osoby analyzovat události, raději otázku typu „proč“ klademe v kvalitativním výzkumu. Je vhodné se vyvarovat příliš dlouhé a složité formulaci otázek. Délka dotazníku by neměla dotazovaného nutit k dlouhému zamyšlení a vyhnout se všemu co působí záporně. Otázky, které předem napovídají očekávanou odpověď, jsou tzv. sugestivní. Jejich užití je také nevhodné. Vedle sugestivních otázek je i sugestivní pořadí otázek, kterému se jinak říká „haló efekt“.

V dotazníku se můžeme setkat s těmito dvěma základními typy otázek a tj. otevřené a uzavřené otázky nebo případně jejich kombinace tedy polootevřených nebo polozavřených otázek.³⁵

---

³⁴ FORET, Miroslav; STÁVKOVÁ, Jana; VAŇOVÁ, Anna. *Marketingový výzkum: Distanční studijní opora*. 1. vyd. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s.r.o. 2006. 114 s. ISBN 80-239-7755-5., str. 26.

³⁵ FORET, Miroslav; STÁVKOVÁ, Jana; VAŇOVÁ, Anna. *Marketingový výzkum: Distanční studijní opora*. 1. vyd. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s.r.o. 2006. 114 s. ISBN 80-239-7755-5., str. 27 – 28.

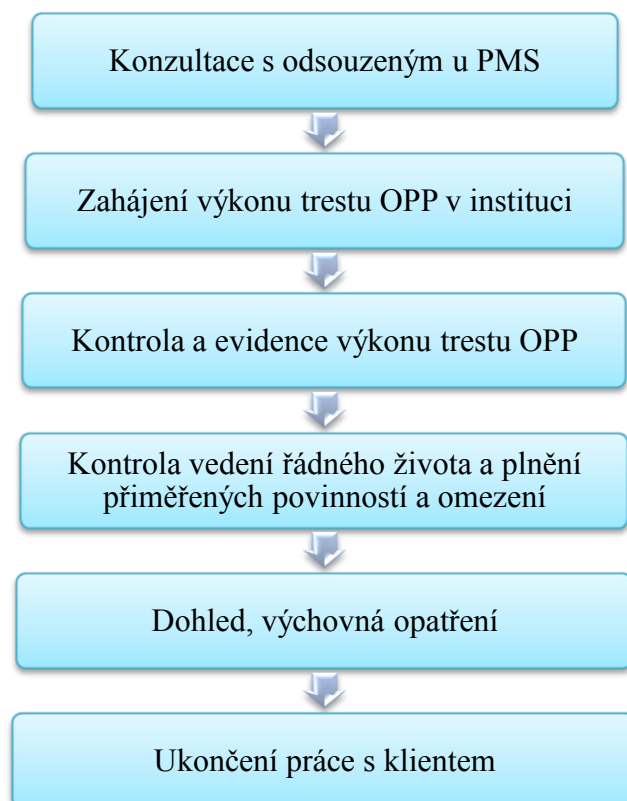
4 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části své bakalářské práce se budu podrobněji věnovat činnosti probačního úředníka/asistenta při realizaci výkonu trestu OPP a analýze vlivu výkonu trestu obecně prospěšných prací na ekonomiku vybraných obcí na okrese Znojmo. Zhodnotím výhody trestu OPP oproti trestu odnětí svobody. Nejdříve si však řekneme, jak bude probační úředník/asistent postupovat a jaké kroky musí učinit.

4.1 Postup po nařízení výkonu trestu OPP

Na níže uvedeném schéma č. 1 vidíme jednotlivé kroky, které provádí probační úředník/asistent po nařízení výkonu trestu OPP. Jednotlivé kroky během výkonu trestu jsou podrobněji rozepsány v následujících kapitolách.

Schéma č. 1: Postup po nařízení výkonu trestu OPP

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z: *Interní materiály PMS ČR*

4.2 Konzultace s obviněným o projednání podmínek výkonu trestu OPP

Jednou z nejdůležitějších částí výkonu trestu obecně prospěšných prací je právě projednání podmínek výkonu trestu s obviněným. Probační úředník/asistent na základě zaslání „Pozvánky k úvodnímu jednání“ (viz. Příloha č. 2 „Pozvánka k úvodnímu jednání“) pozve obviněného ke konzultaci. Klientovi jsou vysvětleny obecné informace o činnosti PMS ČR, ale nejdůležitější částí je seznámení klienta se všemi potřebnými informacemi, které se týkají trestu OPP (viz. Příloha č. 3 „Poučení o výkonu trestu OPP“). Probačního pracovníka v neposlední řadě zajímá, jaký má pachatel postoj k uložení trestu a zda je schopen trest řádně vykonat. Vyhodnocuje rizika pro řádný výkon trestu a nevyhnutelným tématem je i náhrada škody, která vznikla poškozenému. Pokud se obviněný ke konzultaci nedostaví, jeho chování je chápáno jako nezájem o spolupráci v přípravném řízení. Vzhledem k nezájmu obviněného probační úředník/asistent musí informovat OČTŘ.

4.3 Vyhodnocení rizik pro výkon trestu OPP

Analýza rizik umožňuje zamezit nevhodné uložení trestu (viz Příloha č. 4 „Vyhodnocení rizik obviněného před uložení trestu OPP“ a Příloha č. 5 „Zpráva k uložení trestu OPP – doporučující/nedoporučující“). Cílem je zaměřit se na oblasti, které by mohly zásadním způsobem ovlivnit vykonatelnost trestu, což jsou zejména:

- postoj pachatele k trestnému činu a výši uloženému trestu,
- výše motivovanosti pachatele pro výkon trestu,
- časová souvislost se zaměstnáním, rodinou situací či studiem,
- odborná kvalifikace a dosažené vzdělání, praktické pracovní dovednosti,
- zdravotní stav pachatele a jeho případné zdravotní omezení,
- sociální stav a rodinné poměry,
- předešlá trestná činnost,
- představa obviněného o náhradě škody a způsobené újmy poškozenému,
- psychosociální potřeby obviněného,
- existence faktického trvalého bydliště obviněného a způsob následného kontaktování se střediskem PMS.

Na základě provedené analýzy rizik jedná probační pracovník s klientem o možnosti výkonu trestu OPP v regionu, kde má uveden trvalý pobyt. Pachateli je předložen návrh možných poskytovatelů pro výkon trestu. Pokud obviněný projeví nezájem o spolupráci je zpráva k uložení trestu OPP vždy nedoporučující. Obviněný může trest vykonávat i mimo své aktuální bydliště (viz. Příloha č. 6 „Souhlas obviněného s nařízením výkonu trestu OPP mimo obvod okresního soudu, ve kterém bydlí“).

4.4 Práce s odsouzeným

Na základě zaslání pozvánky k jednání s klientem (viz. Příloha č. 7 „Pozvánka k projednání výkonu TOPP) se konzultace blíže orientuje na tento okruh informací:

- obecné informace o činnosti probačního úředníka/asistenta v rámci uložení trestu OPP,
- podmínky a informace o průběhu výkonu trestu,
- vyjasnění předem daných rolí, pravidel a práv komunikace mezi ostatními subjekty v rámci výkonu trestu OPP,
- zjištění dalších informací, nejsou-li dosud k dispozici, důležitých pro výkon trestu,
- objasnění poskytovatele a konkrétního místa, podmínek a způsobu výkonu trestu,
- byla-li soudem uložena omezení a způsob plnění přiměřených povinností,
- jakým způsobem klient nahradí vzniklou škodu poškozenému.

4.5 Webový katalog poskytovatelů pro výkon trestu OPP

Informace zapsané do „Adresáře institucí“ v systému Lotus notes se zobrazují ve webovém katalogu poskytovatelů, který je informační databází umožňující rychlejší nařizování výkonu trestu u odsouzených. Ukládání trestů za pomoci tohoto katalogu předpokládá pružnou komunikaci mezi vyššími soudními úředníky a probačními úředníky/asistenty ohledně ověření vhodných míst pro výkon trestu OPP.

4.6 Zahájení výkonu trestu OPP u sjednané instituce

Pokud má probační úředník/asistent ve svém časovém harmonogramu volno, zúčastní se úvodního jednání odsouzeného a poskytovatele. Během této schůzky jsou ověřeny všechny důležité informace a podmínky výkonu konkrétních prací. Odsouzený se musí schůzky zúčastnit ve stanoveném termínu a uzavřel tak „Dohodu o realizaci výkonu trestu OPP“. Odsouzený si s poskytovatelem sjedná časový harmonogram, ve kterém bude práci vykonávat a datum nástupu na výkon TOPP. Sjednané podmínky o výkonu trestu odsouzený stvrdí svým podpisem. V případě, kdy se probační úředník/asistent není schopen zúčastnit toho jednání, poskytovatel nebo jeho zástupce je povinen informovat pověřeného probačního úředníka/asistenta zda se odsouzený dostavil k projednání „Dohody o realizaci výkonu trestu OPP“. Pokud se odsouzený nedostaví je zkontaktován probačním úředníkem/asistentem, který ho upozorní na jeho povinnosti, které má při výkonu trestu OPP. Zároveň je informován o následcích svého pasivního jednání a vyzván k dodržování všech povinností spojených s výkonem trestu.

Poskytovatel telefonicky, písemně nebo emailem informuje probačního úředníka/asistenta o zahájení výkonu trestu OPP. Získané informace jsou zaznamenány do probačního spisu odsouzeného a následně odeslány písemnou formou příslušnému soudu.

4.7 Komunikace s poskytovatelem, kontrola a evidence výkonu trestu OPP

Nejčastějšími poskytovateli pro výkon trestu OPP bývají obce, neziskové organizace, chráněné pracovní místo (chráněné dílny) a jiné. PMS může po vzájemné dohodě a projednaných podmínkách rozšířit okruh poskytovatelů. Nejčastěji využívaným poskytovatelem na okrese Znojmo je právě již zmíněné město Znojmo. Mezi další poskytovatele řadíme nejen obce a města ale i jiné instituce jako jsou např. příspěvkové organizace apod.

Tabulka č. 2 Poskytovatelé míst pro výkon trestu OPP

Seznam poskytovatelů míst
Společnost Sansimon, s.r.o.
Domov pro seniory Plaveč, přísp. organizace
Domov pro seniory Jevišovice, přísp. org.
Soukromý výchovný ústav s.r.o.
Tělovýchovná jednota Sokol Šanov
Výchovný ústav, dětský domov se školou, střední škola, základní škola a školní jídelna Moravský Krumlov
Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna Višňové

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z: *Interní materiály PMS ČR*

Pracovníci PMS ČR s poskytovateli míst nejčastěji komunikují pomocí telefonu nebo v podobě papírové korespondence. Poskytovatelé okopírují harmonogram prací, které provádí odsouzený a zašlou ho probačnímu úředníkovi/asistentovi nebo si probační úředník/asistent provede kontrolu osobně v místě výkonu trestu OPP. Středisko PMS Znojmo má k dispozici služební automobil, který slouží právě ke kontrole výkonu trestu OPP a ke kontrole trestu domácího vězení. Při studentské praxi na středisku PMS Znojmo jsem společně s pověřenou pracovnící PMS ČR provedla kontrolu výkonu trestu OPP. Nejdříve proběhla konzultace s paní starostkou, příslušné obce a poté samotná kontrola odsouzeného při provádění práci.

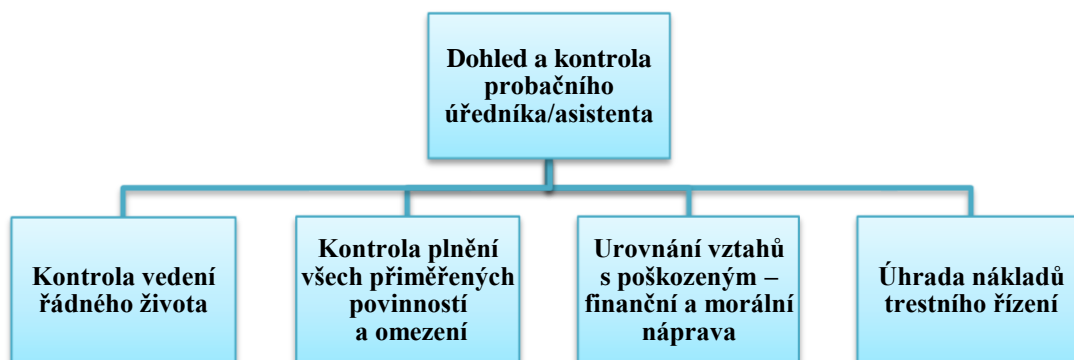
4.7.1 Kontrola výkonu trestu OPP

Kontrola výkonu trestu OPP se provádí dle aktuální potřeby, minimálně jedenkrát za tři měsíce. Kontroluje se počet odpracovaných hodin, řádné plnění zadaných úkolů a kvalitu práce, kterou odvedl. Pravidelná docházka na výkon trestu. Kontrola se provádí buď písemně, telefonicky, e-mailem nebo osobně. Zjištěné informace zapisuje do probačního spisu jak v papírové tak i elektronické podobě. Tato činnost je vykonávána průběžně a dle individuálních potřeb, vzhledem k okolnosti případu až do ukončení výkonu trestu OPP.

4.7.2 Vedení řádného života odsouzeného při výkonu trestu OPP

Při výkonu trestu OPP je odsouzený kontrolován probačním úředníkem/asistentem zda vede řádný život, neprovádí další trestnou činnost, plní přiměřené povinnosti a omezení. Na schématu č. 1 vidíme, co všechno kontroluje probační úředník/asistent v době výkonu trestu. Dohlíží se na vedení řádného života klienta, dále zda odsouzený napravil následky svého trestného jednání a uhradil veškeré náklady trestního řízení.

Schéma č. 2: Kontrola vedení řádného života

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z: *Interní materiály PMS ČR*

4.7.3 Deskripce konkrétní kontroly

Při absolvování praxe, jako stážistka na středisku PMS ČR, Znojmo jsem se zúčastnila několika náslechnů s klienty PMS. Mohu tedy říci, jak probíhá kontrola vedení řádného života odsouzeného při výkonu testu OPP. Vzhledem k podepsání slibu mlčenlivosti a zachování osobních údajů nesmím v následujícím příkladu použít reálná jména ani důvěrné informace, proto si tedy klientku pojmenuji vymyšleným jménem paní „Jana“.

Dohled

V úvodu konzultace se probační úředník/asistent ptá klientky „Jany“ na její náladu a duševní stav. Otázky směřují i k současnému osobnímu a pracovnímu stavu. Ověřuje se adresa současného bydliště, číslo kontaktního telefonu, a zda klientka „Jana“ má práci. Klientka vysvětluje, že bohužel nic nenašla a že si práci hledá dál. Byla domluvená s pracovníci Úřadu práce, že pokud se najde vhodné místo, zavolá. „Jana“ je dotazovaná, zda uskutečnila sjednanou náhradu škody, kterou svým trestním

jednáním způsobila. Klientka „Jana“ říká, že se dohodla s poškozenými na splátkovém kalendáři. Tuto skutečnost si samozřejmě probační úředník/asistent ověří zkontaktováním poškozeného. Probační úředník/asistent nabízí klientce volná pracovní místa, které PMS, středisko Znojmo poskytuje příslušný Úřad práce. Na konci sezení se domlouvá další termín konzultace s klientkou, musí však při další návštěvě prvně navštívit Úřad práce a aktivněji se tak zapojit do hledání práce. Všechny zjištěné skutečnosti se zapisují a vkládají do spisu evidované klientky.

4.8 Ukončení práce s klientem

Po odpracování všech uložených hodin spolupráce s klientem končí. Probační úředník/asistent vyhotoví písemnou zprávu o průběhu výkonu trestu OPP a jeho hodnocení, které zašle příslušnému soudu. Zároveň přikládá zprávu o tom, zda klient ne/uhradil veškerá náklady za vzniklou škodu poškozenému a jakým způsobem urovnal klient vztah s poškozenou osobou. Ukončení však nemusí být pouze z důvodu odpracování všech hodin ale také z důvodu pravomocného rozhodnutí ve věci, tzn. např., pokud byl odsouzenému přeměřen trest OPP na trest odnětí svobody nebo je od výkonu trestu OPP upuštěn. Na základě zjištěných informací probační úředník/asistent ukončí spis v systému Lotus notes u OČTŘ, dokument o rozhodnutí je založen do spisu a ten je vyřazen ze současné evidence příslušného střediska, která je v souladu se Spisovým řádem.

4.9 Trest obecně prospěšných prací a jeho ekonomický pohled

Mezi poskytovatele TOPP řadíme tzv. komunitní instituce, které nejsou pouze specificky určené státní organizace, ale také nevládní organizace, obecní a městské úřady. Práce, kterou odsouzení provádějí je bezplatná, tzn., že provedená práce je v jejich vlastní prospěch a poskytovatelé OPP se stávají příjemci zisku za odvedenou práci. Samotný výkon OPP nepodléhá zdanitelnému plnění. Jak ale může zatížit již výše zmíněné instituce, jsem zjišťovala za pomoci dotazníkového šetření. Dotazník byl vytvořen v elektronické podobě a následně rozeslán na emailové adresy poskytovatelů míst OPP na okrese Znojmo. O seznam poskytovatelů jsem zažádala u Probační a mediační služby ČR, středisko Znojmo.

4.10 Analýza a interpretace dat

Ve své bakalářské práci jsem prováděla kvantitativní výzkum, který byl v podobě online dotazování, neboli dotazování na internetu (online research). Formu, kterou jsem použila ve své práci je tzv. rozesílání dotazníků elektronickou poštou (mail survey). Důvod proč jsem zvolila právě tuto formu dotazování, je vysoká rychlost zpracování informací, oslovení obtížně dosažitelných cílových skupin a nízké náklady.

Úvodem bych ráda zmínila, že veškeré poznatky, které ve své bakalářské práci uvádím, jsem získala během praxe při Probační a mediační službě ČR, středisko Znojmo. Zúčastnila jsem se konzultací s poskytovatelem míst, pachatelem i poškozeným. Jako stážistka jsem měla možnost nahlédnout do spisů a přiblížit si tak dané téma. S činností PMS souvisí i průběžná kontrola výkonu TOPP, na kterou jsem jela společně s pověřenou pracovnící a viděla jsem, jak probíhá komunikace s poskytovatelem míst.

Získané odpovědi od respondentů se vám nyní pokusím analyzovat a provedu interpretaci zjištěných dat. Poskytovatelům míst pro výkon TOPP jsem položila celkem 12 otázek – viz Příloha č. 8. Dotazník byl uložen na webu <http://docs.google.com>.

4.11 Výsledky dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření probíhalo v období od 10. 3. 2013 do 31. 3. 2013, jehož cílem bylo zjistit, jaký postoj mají obce k odsouzeným a jaký vliv mají odsouzení na obce popřípadě jiné instituce. Okruh respondentů byl velice specifický. Mezi mé respondenty, řadíme pouze ty poskytovatele, kteří spolupracují s Probační a mediační službou ČR, středisko Znojmo. Z celkového počtu 135 oslovených respondentů, odpovědělo 79 dotazovaných. Zaměřila jsem se pouze na obce a instituce na okrese Znojmo. Nyní se detailněji podíváme na jednotlivé otázky a získané odpovědi od respondentů.

Otázka č. 1: *Poskytuje Vaše obec volná pracovní místa pro výkon trestu OPP?*

Graf č. 1

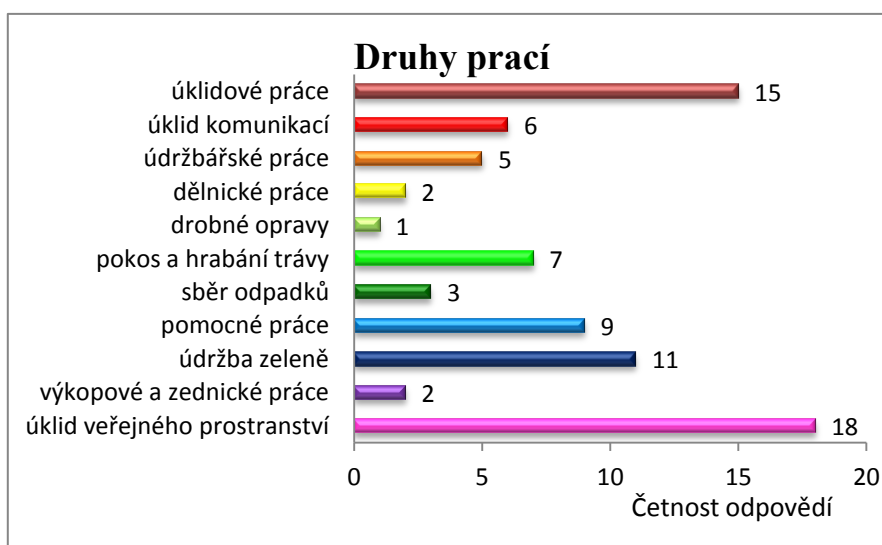

Zdroj: Vlastní práce

Z grafu č. 1 vyplývá, že pro odpověď ano bylo 73 respondentů, což je 92 % dotazovaných osob a pro odpověď ne 6 respondentů, což je 8 % dotazovaných osob. V I. čtvrtletí roku 2013 můžeme tedy konstatovat, že došlo k poklesu poskytovatelů míst. Příčinou může být dílčí amnestie, dnes už bývalého pana prezidenta Václava Klause, nebo nezájem obcí dále poskytovat tato místa. Vzhledem k tomu že seznam poskytovatelů, který mi byl poskytnut od pracovnice Probační a mediační služby ČR, středisko Znojmo je z let 2011/2012 má první otázka byla zaměřena, zda je dotazovaný stále poskytovatelem místa pro výkon TOPP.

Otázka č. 2: *Jaký druh práce u Vás odsouzení provádějí nejčastěji?*

Graf č. 2

Zdroj: Vlastní práce

V otázce č. 2 mě zajímalo, jaký druh práce u poskytovatelů odsouzení provádějí nejčastěji. Z grafu č. 2 vyplývá, že práce, které odsouzení ve výkonu trestu OPP vykonávají nejčastěji je úklid veřejného prostranství. Na tuto možnost odpovědělo celkem 18 dotazovaných, což je 23 % dotazovaných osob. Druhou nejčastěji prováděnou prací, jsou úklidové práce. Na tuto možnost odpovědělo celkem 15 dotazovaných, což je 19 % dotazovaných osob. Třetí nejčastěji prováděnou prací je údržba zeleně. Na tuto možnost odpovědělo celkem 11 dotazovaných, což je 14 % dotazovaných osob. Probační úředník/asistent musí při výběru místa k výkonu TOPP vybrat to nejvhodnější na základě schopností a dovedností, které odsouzený má. Samozřejmě se přihlíží na potřeby organizace, u které má odsouzený trest vykonávat.

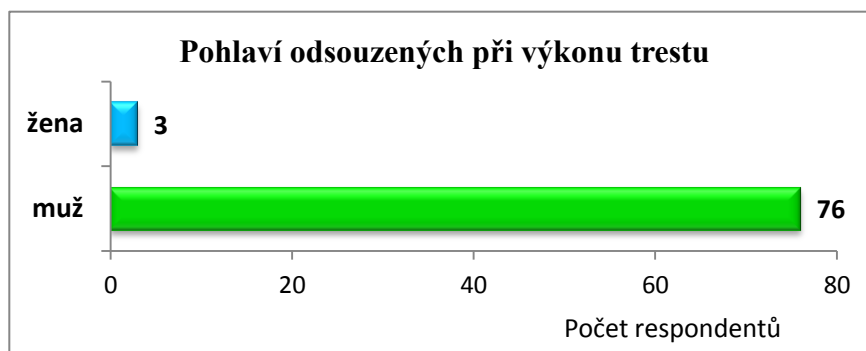
Vzhledem k tomu, že odsouzení většinou nedosahují dostatečného vzdělání pro určitý druh práce. Nejčastěji provádí tyto práce:

- **úklid veřejného prostranství** (sběr odpadků, zametání chodníků, krajnic komunikací, údržba dětských hřišť, odklizení sněhu),
- **údržba zeleně** (posek a hrabání trávy, stříhání dřevin, výsadba zeleně),
- **pomocné práce** (pomoc v kuchyních, nátěry laviček a plotů).

Důležitým aspektem je tedy dosažené vzdělání odsouzených. Práce, které uvádím výše, vykonávají zejména osoby, které mají pouze zvláštní školu, ne/ukončené základní vzdělání, nebo středoškolské (bez maturity) vzdělání. Osoby, které dosáhly vyššího vzdělání např. středoškolské (s maturitou) mohou vykonávat drobné administrativní práce, jazykové překlady apod. Ale s lidmi, kteří mají vyšší ukončené vzdělání, se v praxi setkáváme jen velmi zřídka.

Otázka č. 3: Jakého pohlaví jsou nejčastěji osoby, které u Vás provádí výkon trestu OPP?

Graf č. 3

Zdroj: Vlastní práce

Z grafu č. 3 vyplývá, že odsouzení, kteří u poskytovatelů míst vykonávají svůj trest, jsou z 96 % muži. Na tuto otázku odpovědělo 76 z celkově dotazovaných. Jen 4 % tvoří ženy. Na tuto otázku odpověděli 3 z celkově dotazovaných. Počet žen je nízký z důvodu, že ženy se trestné činnosti dopouštějí méně než muži, nebo ženy často nemohou práci ze zdravotních důvodů vykonávat. Jedná se však pouze o výjimky.

Tabulka č. 3: Odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody

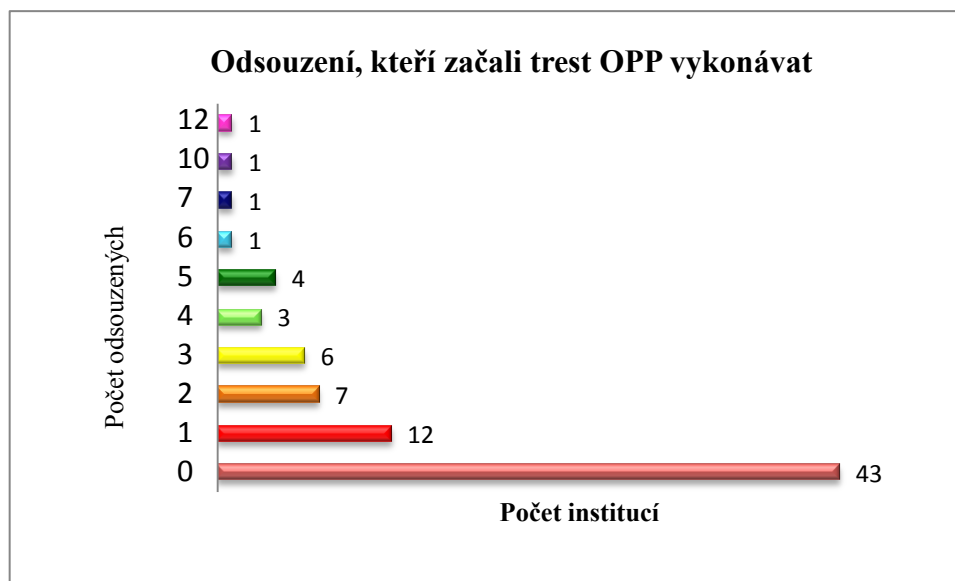
	Ženy	Muži
Dospělý	689	13 041
Mladiství	3	67
Celkem	692	13 108

Zdroj: vlastní práce, údaje převzaty z: *Generální ředitelství ČR. Stav vězňených osob k 27. 3. 2013.*

V tabulce č. 3 vidíme, že stav odsouzených žen ve výkonu trestu k 27. 3. 2013 je 692 osob a stav mužů je celkem 13 108 osob. Z průběžné statistiky Generálního ředitelství ČR vyplývá, že ženy se trestné činnosti dopouštějí mnohem méně než muži.

Otázka č. 4: Jaký je celkový počet odsouzených, kteří u Vás začali trest OPP vykonávat?

Graf č. 4

Zdroj: Vlastní práce

Z grafu č. 4 vyplývá, že z celkového počtu 79 dotazovaných odpovědělo 43 respondentů, že v roce 2012 u nich žádný odsouzený ve výkonu trestu OPP nebyl, 12 respondentů odpovědělo, že pouze jeden odsouzený u nich vykonával svůj trest, 7 dotazovaných odpovědělo, že výkon trestu vykonávali pouze 2 odsouzení. Vzhledem k tomu, že na rozeslaný dotazník neodpověděli všichni dotazovaní, nemohu konstatovat přesný počet odsouzených, ale pouze orientační číslo.

Vzhledem k udělené dílčí amnestii, kterou vyhlásil dne 1. 1. 2013 nyní už bývalý pan prezident Václav Klaus, nebude počet odsouzených v roce 2013 tak vysoký, jako v předešlém roce 2012. Dílčí amnestií byly prominuty nevykonané tresty obecně prospěšných prací nebo jejich zbytky dále byly prominuty nevykonané tresty domácího vězení nebo jejich zbytky, ale jedná se pouze o ty tresty, které byly pravomocně uloženy před 1. lednem 2013.

Tabulka č. 4 Odpovědi poskytovatelů míst pro výkon trestu OPP

Odpovědi poskytovatelů míst – údaje za rok 2012											Celkem
Počet odsouzených	0	1	2	3	4	5	6	7	10	12	111
Četnost odpovědí	43	12	7	6	3	4	1	1	1	1	79

Zdroj: Vlastní práce

Z tabulky č. 3 vyplývá, že přibližný počet odsouzených, kteří v roce 2012 nastoupili na výkon trestu OPP je 111 osob. Tento počet se ale v průběhu roku mohl změnit na přeměnu trestu, nebo přerušení výkonu trestu případně ukončení.

Otázka č. 5: Jaký je celkový počet osob, které u Vás na výkon trestu OPP nenastoupily?

Graf č. 5

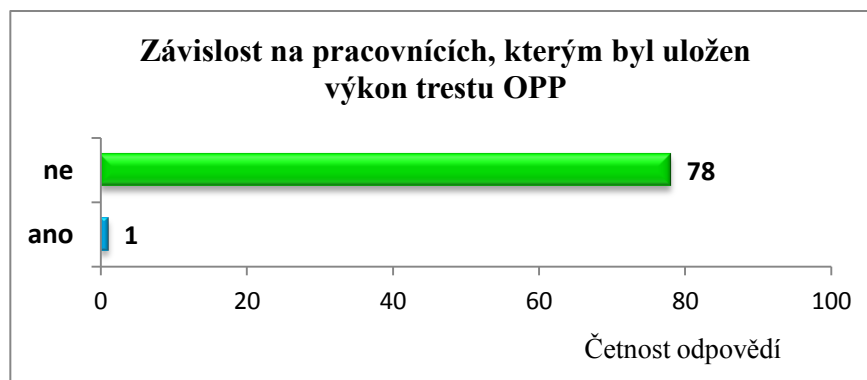

Zdroj: Vlastní práce

S osobami ve výkonu TOPP, bývá často problém s řádným nástupem na výkon trestu. U starší generace to bývá z důvodu časového vytížení, z důvodu trvalého zaměstnání. Nebo se jedná o nezaměstnané, kteří nepovažují nástup na výkon trestu za důležitý. Mladší generaci však chybí morální chování a pracovní návyky. Tito klienti nejsou dostatečně motivováni k výkonu trestu OPP a k jeho řádnému vykonání. Klienti, kteří mají trvalé zaměstnání a musejí zaopatřit svoji rodinu, přistupují k výkonu trestu velmi kladně. Nemohou si totiž dovolit jít do vězení.

Otázka č. 6: Je Vaše obec závislá na pracovnících, kterým byl uložen výkon trestu OPP?

Graf č. 6

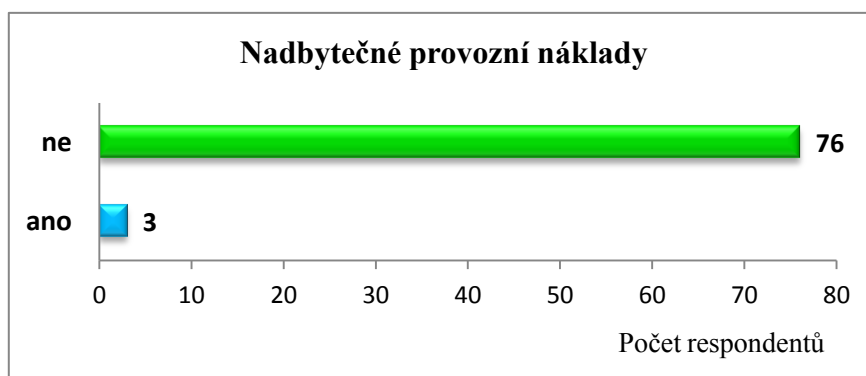

Zdroj: Vlastní práce

Z grafu č. 6 jasně vyplývá, že poskytovatelé míst nejsou závislí na pracovnících, kteří jsou ve výkonu trestu OPP.

Otázka č. 7: Vzhledem k udělené amnestii, musí Vaše obec vynaložit další provozní náklady za provedenou práci, kterou prováděly osoby ve výkonu trestu OPP?

Graf č. 7

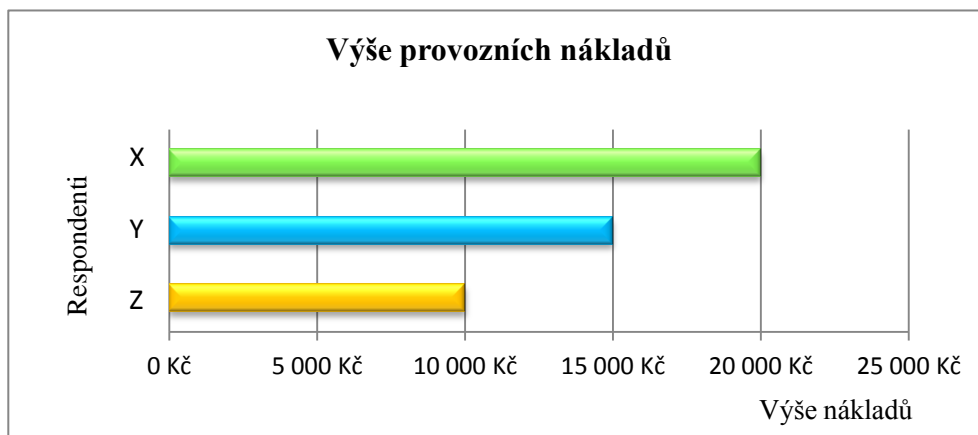
Zdroj: Vlastní práce

V otázce č. 7 mě zajímalo, zda musejí poskytovatelé míst v současné době vynaložit další provozní náklady za odvedenou práci, kterou by jinak prováděli odsouzení ve výkonu trestu OPP. Pouze čtyři respondenti odpověděli, že musejí vynaložit další provozní náklady. Musejí nabírat brigádníky, např. na odklizení sněhu.

S otázkou č. 7 byla spojena otázka č. 8, tzn. že respondenti, kteří odpověděli u otázky č. 7 ANO, museli odpovídat i na další otázku.

Otázka č. 8: Jestliže jste na předešlou otázku odpověděli ANO, uveďte kolik korun přibližně.

Graf č. 8

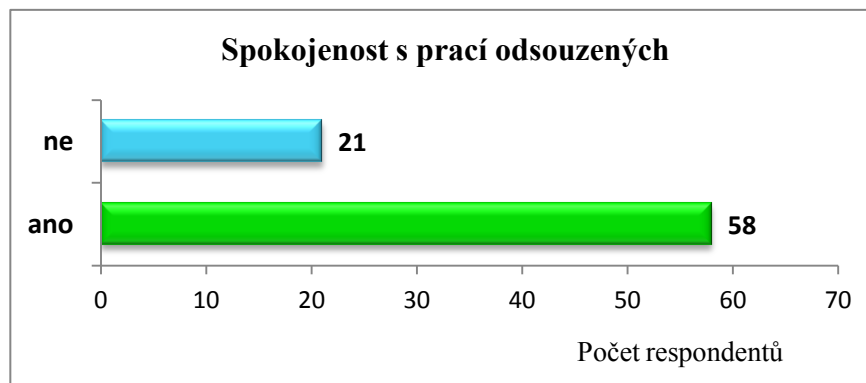

Zdroj: Vlastní práce

Na grafu č. 8 můžeme vidět výši provozních nákladů, které museli poskytovatelé vynaložit, aby nahradili odsouzené a jejich prováděnou práci. Nejvyšší částka je přibližně 20 000 Kč. Druhou nejvyšší částkou je 15 000 Kč a třetí nejmenší výdaj je 10 000 Kč.

Otázka č. 9: Jste spokojeni s pracovníky, kteří jsou ve výkonu trestu OPP a s jejich odvedenou prací?

Graf č. 9

Zdroj: Vlastní práce

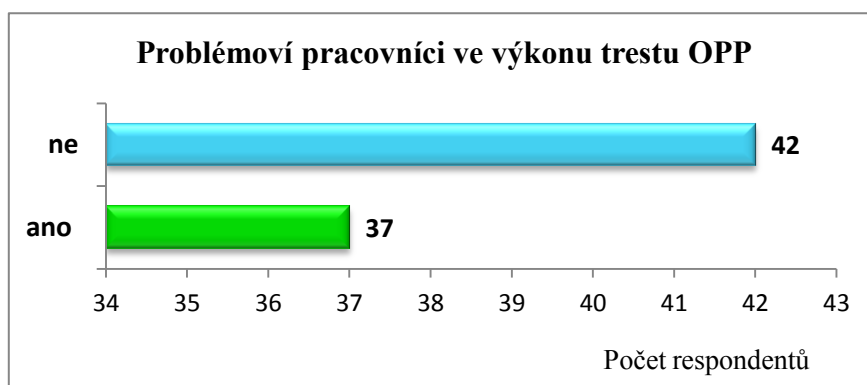
V otázce č. 9 mě zajímalo, nakolik jsou poskytovatelé míst spokojeni s odsouzenými a s jejich odvedenou prací. Z celkového počtu 79 dotazovaných odpovědělo 58 respondentů, že jsou spokojeni s odvedenou prací, což je 73 % z celkového počtu tázaných. Na odpověď NE, odpovědělo 21 respondentů, což je 27 % z celkového počtu

dotazovaných. Nespokojenost může být zapříčiněná nedostatečnému vnímání výkonu trestu OPP, jako „trestu“. Odsouzení ke své práci nepřístupují svědomitě a odpovědně. Jejich přístup k výkonu trestu se velmi prokazuje na jejich odvedené práci. Problém je především na straně mladší generace, které chybí dostatečná motivace.

Otázka č. 10: Setkali jste se i s problémovými pracovníky, kteří u Vás prováděli výkon trestu OPP?

Graf č. 10

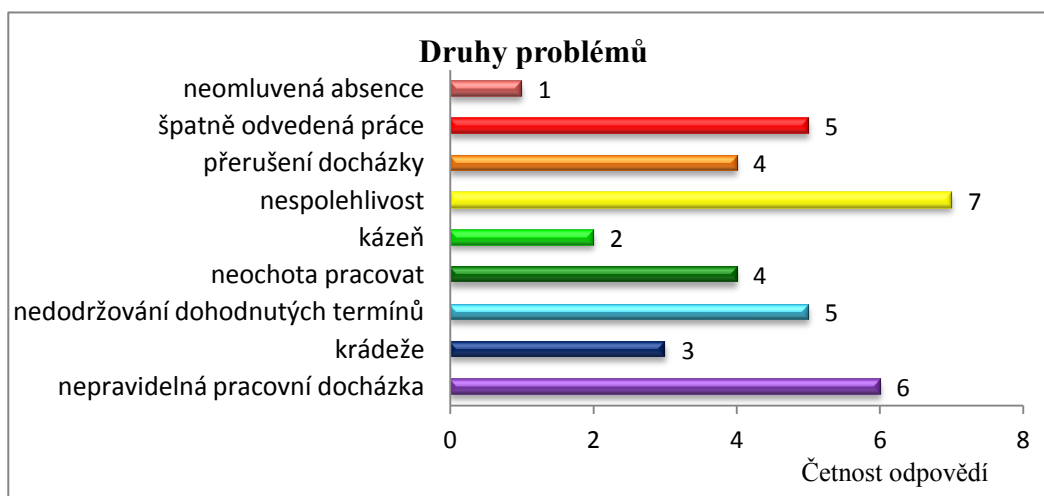
Zdroj: Vlastní práce

Z grafu č. 10 vyplývá, že 37 respondentů z celkového počtu 79 dotazovaných, se osobně setkalo s problémovými pracovníky, kteří byli ve výkonu trestu OPP, což je 47 % všech dotazovaných a 42 respondentů odpovědělo, že se s problémovými pracovníky nesetkali, což je 53 % z celkového počtu. Z mého pohledu je právě motivace a postoj k uloženému trestu významným aspektem, který ovlivňuje odvedenou práci odsouzených.

S otázkou č. 10 souvisí otázka č. 11, pokud tedy respondenti odpověděli na otázku č. 10 ANO, museli dále odpovídat na nadcházející otázku.

Otázka č. 11: Pokud jste na předešlou otázku odpověděli ANO, uveďte, o jaký druh problému se jednalo nejčastěji?

Graf č. 11

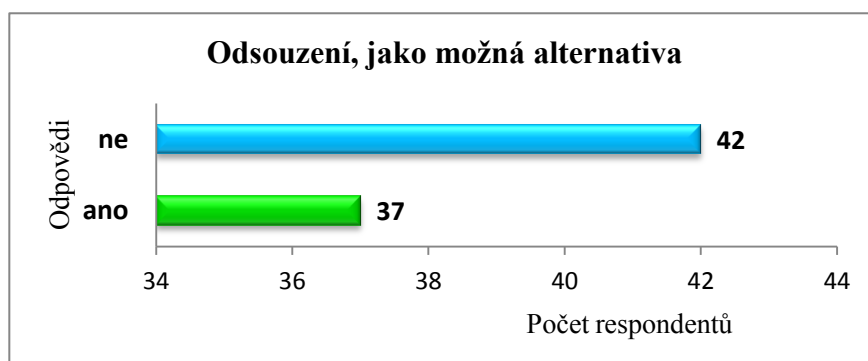
Zdroj: Vlastní práce

Na grafu č. 11 vidíme nejčastější problémy spojené s výkonem trestu OPP, kterými jsou: nespolehlivost, nepravidelná pracovní docházka, špatně odvedená práce, nedodržování dohodnutých termínů, neochota pracovat, porušení docházky, krádež, kázeň a neomluvená absence.

Největší část odpovědí tvoří nespolehlivost, což je 19 % z celkového počtu respondentů. Mezi druhý nejčastější problém patří nepravidelná pracovní docházka, což je 16 % z celkového počtu dotazovaných. 14 % odpovědí tvoří špatně odvedená práce, 13 % nedodržování dohodnutých termínů, 11 % neochota pracovat a přerušování pracovní docházky, 8 % odpovědí tvoří krádeže, 5 % kázeň a 3 % neomluvená absence.

Otázka č. 12: Jsou pro Vás odsouzení ve výkonu trestu OPP možnou alternativou, jak ušetřit peníze pro Vaši obec?

Graf č. 12

Zdroj: Vlastní práce

Otázkou č. 12 jsem chtěla zjistit, zda jsou odsouzení ve výkonu trestu OPP možnou alternativou jak ušetřit peníze pro danou instituci. Jelikož odsouzení provádí svou práci bezplatně, tzn., že za odvedenou práci nemají žádnou mzdu, pro 37 dotazovaných, což je 47 % všech respondentů, je tato možnost přijatelná. Poskytovatelé by tak nemuseli např. přijímat brigádníky, nebo osoby na částečný pracovní úvazek. Ovšem tato otázka se spojuje s mnoha faktory, které mají vliv na odvedenou práci. Jedná se především o kvalitu provedené práce a o pracovní kázeň. Důležitým hlediskem je i charakter a motivace odsouzeného, které se pak promítají do vykonané práce. Některé instituce nechtějí odsouzené právě z důvodu jejich spáchané trestné činnosti (krádeže, poškozování cizí věci apod.). Z tohoto důvodu odpovědělo 42 dotazovaných, což je 53 % všech respondentů, že odsouzení pro ně nejsou možnou alternativou.

4.12 Výhody a nevýhody trestu OPP

Po působení, jako stážistka při PMS ČR, středisko Znojmo, jsem získala spoustu informací, ze kterých nyní můžu odvodit výhody a nevýhody trestu OPP oproti trestu odnětí svobody. Odsouzený vykonává svůj trest za spáchaný trestný čin na svobodě, nedochází u něj k přerušování rodinných vazeb na rozdíl od trestu odnětí svobody, kde odsouzený přichází v některých případech o podporu své rodiny nebo přichází o celou rodinu a zůstává tak sám. Jeho návrat do běžného života po vykonání trestu je však mnohem těžší, protože ztratil svou práci, rodinné vazby, případně bydliště, kam

by se mohl vrátit a najít tak potřebnou oporu. Proto tedy důležitou a velmi zásadní výhodou výkonu trestu OPP je, že odsouzený je po celou dobu výkonu trestu na svobodě a svůj trest vykonává zcela bezplatně. Nezatěžuje tak stát dalšími náklady, které jinak musí vynaložit v případě uložení trestu odnětí svobody. Nakolik vězněná osoba finančně zatěžuje stát, si řekneme v následující podkapitole.

4.12.1 Ekonomický pohled na vězněné osoby

Nyní si řekneme, proč je po finanční stránce u některých trestných činů výhodnější uložení trestu OPP než uložení trestu odnětí svobody.

Instituce, které poskytují místa pro výkon trestu OPP, nemají téměř žádné náklady spojené s prací odsouzených. V některých případech se však může jednat o drobné náklady, jako jsou ochranné pomůcky (pracovní rukavice, ochranné pláště), nebo pracovní nářadí (odpadkové pytle, smetáky, lopaty).

V následující tabulce můžeme vidět, kolik je průměrný počet vězněných osob za rok 2010 a za rok 2011. Můžeme tedy vidět, do jaké výše vězněné osoby zatěžují náš stát z finančního hlediska. Průměrný náklad na jednoho vězně denně za rok 2010 je 846 Kč, je to o 88 Kč více oproti roku 2011, kde průměrný náklad na jednoho vězně denně je 758 Kč. Snížení těchto nákladů může být zapříčiněno úsporou elektrické energie, tepla, pevného paliva, pohonných hmot a nákupem materiálu.

Tabulka č. 5: Náklady na vězně v České republice

Náklady vězněných osob v ČR		
	Průměr za rok 2010	Průměr za rok 2011
Průměrný počet vězněných osob	21 914 osob	22 964 osob
Náklady na jednoho vězně denně	846 Kč	758 Kč
Průměrné roční náklady na jednoho vězně	308 790 Kč	276 670 Kč
Celkové náklady na všechny vězně	6 766 824 060 Kč	6 353 449 880 Kč

Zdroj: vlastní práce na základě údajů z: *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky, 2011.*

4.12.2 Nákladové položky vězňených osob

Průměrný náklad na jednoho vězně tvoří např. následující položky:

- Potraviny
- Prádlo, oděv, obuv
- Léky a zdravotní materiál
- Nákup vody, paliv a energií
- Praní a čištění prádla
- Odvoz odpadu
- Opravy a udržování
- Platy zaměstnanců

Tabulka č. 6: Jednotlivé náklady na odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody

Jednotlivé náklady na odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody v tis. Kč			
Nákladová položka	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Potraviny	431 070	448 334	454 335
Prádlo, oděv, obuv	41 292	39 279	30 540
Léky a zdravotní materiál	16 111	17 305	16 827
Nákup vody, paliv a energií	540 562	541 486	576 835
Praní a čištění prádla	3 392	2 647	2 307
Odvoz odpadu	21 482	19 867	19 837
Opravy a udržování	126 215	130 362	151 222
Platy zaměstnanců	-	2 083 596	2 183 313
Celkem	1 180 124	3 282 876	3 435 216

Zdroj: vlastní práce na základě údajů z: *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky, rok 2012.*

Jaké položky tvoří náklady na vězněné osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, můžeme vidět v tabulce č. 6. Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že vynakládání finančních prostředků na odsouzené, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody, tvoří velké částky. V každém roce se náklady na odsouzené liší. Výše nákladů závisí především na počtu odsouzených osob a počtu zaměstnanců vězeňské a justiční stráže. Přibližné celkové náklady za rok 2012 na odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody činily 3 435 216 000 Kč.

5 ZÁVĚR

Svou bakalářskou prací jsem se snažila čtenářům blíže objasnit výkon trestu OPP a jeho právní ukotvení v trestní politice v České republice. Jelikož je Probační a mediační služba ČR mezi širokou veřejností stále méně známá, představila jsem její vznik, poslání a cíle. Podrobněji jsem se zaměřila na úkoly probačních úředníků/asistentů, které musí realizovat při uložení trestu OPP. Cílem mé práce bylo popsat fungování alternativních trestů v České republice se zaměřením na trest obecně prospěšných prací. Zároveň jsem chtěla zjistit, jaký postoj mají poskytovatelé míst pro výkon trestu, k odsouzeným. Pro výběr tématu své bakalářské práce mě motivoval stav ubytovacích kapacit vězněných osob v roce 2012, který byl v té době přeplněn. Zlom však nastal dne 1. 1. 2013, kdy dnes už bývalý pan prezident Václav Klaus udělil dílčí amnestii. Tato udělená dílčí amnestie se týkala i osob, které jsou ve výkonu trestu OPP.

V praktické části jsem popsala, jaké úkony provádí probační úředník/asistent po nařízení výkonu trestu OPP. Jednotlivé kroky jsem znázornila v jednoduchém schéma č. 1. Za pomoci dotazníkového šetření jsem chtěla vyzkoumat, jaký vliv mají OPP a odsouzení, kteří provádí práci, na poskytovatele míst. Okruh poskytovatelů je velice úzký, je zaměřen pouze na instituce, které se nachází na okrese Znojmo. Po ukončení dotazníkového šetření mohu konstatovat, že poskytovatelé míst nad mé očekávání opravdu komunikovali. V případě nejasností mi na moji emailovou zprávu odepsali a zeptali se na potřebné informace. Některé instituce mi odpověděli, že dotazník o výkonu trestu OPP vyplňovat nebudou, protože nikdo takový u nich zatím výkon trestu OPP nevykonával. Zjistila jsem, že poskytovatelem nejsou jen obce a města, ale také příspěvkové organizace, kapitálové společnosti a instituce, které spadají pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. V průběhu trvání praxe při Probační a mediační službě ČR, středisko Znojmo, jsem navštívila některé z nich. Ve společnosti Sansimon s.r.o. jsem společně s pověřenou pracovnící provedla kontrolu, zda se odsouzená dostavila ve stanoveném termínu na výkon trestu OPP. Další kontrola byla provedena u Městyse Blížkovice, kde se kontroloval řádný výkon trestu odsouzeného.

Uložení trestu OPP odsouzenému pokládám za velmi efektivní. Odsouzený svou odvedenou prací napomáhá ve prospěch široké veřejnosti a zároveň ulehčuje rozpočtům

institucí, u kterých vykonává svůj trest. Za hlavní výhodu ukládání trestu OPP pokládám svobodu, kterou má odsouzený po celou dobu výkonu trestu. Odsouzení žijí ve svém rodinném prostředí a nedochází tak k narušení jejich vazeb s rodinnými příslušníky. Zvýšení jejich motivace pro výkon trestu OPP by napomohla ke zkvalitnění jejich odvedené práce. Z provedeného výzkumu jsem zjistila, že nejfrekventovanějšími pracemi jsou úklid veřejného prostranství (23 %), úklidové práce (19 %) a údržba zeleně (14 %). Z celkového počtu dotazovaných poskytovatelů míst je s prací odsouzených ve výkonu trestu OPP spokojeno (73 %).

Za dobu své působnosti jako stážistka při Probační a mediační službě ČR, středisko Znojmo a z provedeného výzkumu mohu konstatovat, že výkon trestu OPP nezatěžuje poskytovatele míst (instituce) po finanční stránce a pokud ano, tak se jedná o provozní náklady velmi nízké. Poskytovatelé míst tedy nevynakládají nadbytečné provozní náklady, OPP jsou tedy efektivním alternativním trestem. Cílem výkonu trestu OPP je především náprava pachatele s cílem zamezit páchání další trestné činnosti. Celá práce podává ucelený pohled autorky na problematiku alternativního trestu OPP.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

KNIŽNÍ ZDROJE:

FORET, Miroslav; STÁVKOVÁ, Jana; VAŇOVÁ, Anna. *Marketingový výzkum: Distanční studijní opora*. 1. vyd. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s.r.o. 2006. 114 s. ISBN 80-239-7755-5.

KOZEL, Roman a kol.. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. 1. vyd. Praha : Grada a. s., 2006, 277 s. ISBN 80-247-0966-X.

LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. 1.vyd. Praha: LexisNexis, 2007. 114 s. ISBN 978-80-886920-24-5.

MATOUŠEK, Oldřich; KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy a prevence kriminality mládeže*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X.

MATOUŠEK, Oldřich et al. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0.

NOVOTNÝ, Oto; ZAPLETAL, Josef et al. *Kriminologie*. 3.vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer. 2008. 528 s. ISBN 978-80-7357-376-8a.

PŘESLIČKOVÁ, Hana; GAJDOŠ, Radek; KRUTINA, Miroslav. *Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice*. Praha: Český helsinský výbor, 2003. 69 s. ISBN 80-86436-14-4.

SOTOLÁŘ, Alexander; PÚRY, František; ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestných věcí v praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7.

SOTOLÁŘ, Alexander; SOVÁK, Zdeněk; KRATOCHVÍL, Vladimír et al. *Právní rámec alternativního řešení trestných věcí*. svazek 64. Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2001. 607 s.

ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 1. vyd. Praha: Leges, 2011, 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4.

ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka; DOUBRAVOVÁ, Dagmar et al. *Probace a mediace – Možnosti řešení trestných činů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2.

ÚZ: *Trestní předpisy*. Ostrava - Hrabůvka: Sagit, 2012. 560 s. ISBN 978-80-7208-932-1.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Judicial Commission of New South Wales. *Maximum hours of community service work*. [online]. c2012 [cit. 2012-12-5]. Dostupné z WWW: <http://www.judcom.nsv.gov.au./publications/benchbks/sentencing/community_service_orders.html>.

Probační a mediační služba České republiky. *Trest domácího vězení* [online]. c2012 [cit. 2012-12-3]. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/trest-domaciho-vezeni/>>.

Probační a mediační služba České republiky. *Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce* [online]. c2012 [cit. 2012-12-3]. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/trest-zakazu-vstupu/>>.

ODBORNÁ PERIODIKA:

Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů: Česká republika*. 2009, částka 11, s. 464. [cit. 2012-11-17]. Dostupné také z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/sbirka-zakonu.aspx>>. ISSN 1211-1244.

HEJDA, Jan. *Alternativní řešení sporů*. *Právní rádce*, 2005, roč. 13, č. 4, s. 4-10. ISSN 1210-4817.

KÁČER, Robert; BLANDA, Robert. *České vězeňství: Čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci*, Praha: Vězeňská služba České republiky 2010, č. 2., 37 s. [cit. 2013-3-17]. Dostupné také z WWW: <http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Ceske%20vezenstvi/2010/%C4%8CV2_2010_web.pdf>. ISSN 1213-9297.

KREJČÍŘÍKOVÁ, Kateřina. *Nový trest (trestní opatření) domácího vězení*. *Státní zastupitelství*, 2009, roč. VII, č. 74, s. 13–20. ISSN 1214-3758.

ŠEVČÍKOVÁ, Stanislava et al. *Sociální práce: Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci*. Brno: ASVSP, roč. 2005., č. 4. ISSN: 1213-6204.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

OČTŘ – Orgány činné v trestním řízení

OPP – Obecně prospěšné práce

PMS – Probační a mediační služba

PMS ČR – Probační a mediační služba České republiky

TDV – Trest domácího vězení

TOPP - Trest obecně prospěšných prací

TŘ – Trestní řád

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Počet případů v letech 2007 - 2011 evidovaných v rámci vykonávacího řízení dospělých klientů

Tabulka č. 2: Poskytovatelé míst pro výkon trestu OPP

Tabulka č. 3: Odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody

Tabulka č. 4: Odpovědi poskytovatelů míst pro výkon trestu OPP

Tabulka č. 5: Náklady na vězně v ČR

Tabulka č. 6: Jednotlivé náklady na odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Volná pracovní místa pro výkon trestu OPP

Graf č. 2: Druhy prací

Graf č. 3: Pohlaví odsouzených při výkonu trestu OPP

Graf č. 4: Odsouzení, kteří začali výkon trestu OPP vykonávat

Graf č. 5: Odsouzení, kteří na výkon trestu OPP nenastoupili

Graf č. 6: Závislost na pracovnících, kterým byl uložen výkon trestu OPP

Graf č. 7: Nadbytečné provozní náklady

Graf č. 8: Výše provozních nákladů

Graf č. 9: Spokojenost s prací odsouzených

Graf č. 10: Problémoví pracovníci ve výkonu trestu OPP

Graf č. 11: Druhy problémů

Graf č. 12: Odsouzení, jako možná alternativa

SEZNAM SCHÉMÁT

Schéma č. 1: Postup po nařízení výkonu trestu OPP

Schéma č. 2: Kontrola vedení řádného života

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Požadavek na vykonání OPP

Příloha č. 2: Pozvánka k úvodnímu jednání

Příloha č. 3: Poučení o výkonu trestu OPP

Příloha č. 4: Vyhodnocení rizik obviněného před uložením trestu OPP

Příloha č. 5: Zpráva k uložení trestu OPP – doporučující/nedoporučující

Příloha č. 6: Souhlas obviněného s nařízením výkonu trestu OPP mimo obvod okresního soudu, ve kterém bydlí

Příloha č. 7: Pozvánka k projednání výkonu TOPP

Příloha č. 8: Dotazník – Výkon trestu OPP

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Požadavek na vykonání obecně prospěšných prací

Rudoleckého 14
669 02 Znojmo

Středisku Probační a mediační služby v ..... dne.....

POŽADAVEK NA VYKONÁNÍ OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ

Název instituce.....

Sídlo – obec/PSČ.....

Ulice, číslo:.....

IČO .....

Místo výkonu trestu OPP (*doručovací adresa pro usnesení může být jiná*).....

Zřizovatel:.....

Organizace: **OPP**¹ **SPČ**² **SPP**³

Předmět činnosti.....

Požadujeme výkon těchto prací.....

.....

práce vhodná pro: muže   ženy   mladistvé

ČASOVÉ MOŽNOSTI

V řádnou pracovní dobu: od .....do.....hodin

Po – Pá: ANO   NE   OMEZENĚ

V odpoledních hodinách: od.....do.....hodin

Po – Pá: ANO   NE   OMEZENĚ

Víkendy: od.....do.....hodin

                         ANO   NE   OMEZENĚ (po dohodě)

¹ OPP – obecně prospěšné práce

² SPČ – společensky prospěšná činnost (výchovná povinnost ukládaná mladistvému)

³ SPP – společensky prospěšná práce (povinnost při podmíněném propuštění z výkonu trestu odněti svobody)

TERMÍN PROVEDENÍ PRACÍ

Celoročně/počet osob: .....

Březen– listopad/počet osob:.....

Prosinec - únor/počet osob: .....

POŽADAVKY – výše uloženého trestu

umístíme pouze odsouzené s uloženým trestem:

- bez omezení počtu hodin
- preferujeme klienty s vyšším počtem hodin trestu OPP
- do 100 hodin
- do 150 hodin
- do 200 hodin

ZVLÁŠTNÍ POŽADAVKY – např.

- před umístěním požadujeme předchozí konzultaci s PMS (telefonickou, e-mailem, osobní)
- před umístěním požadujeme osobní jednání s odsouzeným
- nepřijímáme odsouzené za násilnou trestnou činnost (i v minulosti)
- umístíme pouze odsouzené za nedbalostní trestné činy
- lze umístit odsouzené se změněnou pracovní schopností

jiné:.....
.....
.....
.....
.....

Bereme na vědomí povinnost sdělit místnímu středisku Probační a mediační služby každou podstatnou změnu těchto požadavků.

Odpovědná kontaktní osoba:.....

Jméno a příjmení:.....

Tel.:.....

E-mail:.....

-----
podpis, razítko:

Příloha č. 2: Pozvánka ke konzultaci

Rudoleckého 14
669 02 Znojmo

..PM .../20..-...

V ..... dne .....

Jméno a příjmení ods.:
Adresa:

Pozvánka ke konzultaci

Pane/paní .....

v současné době je proti Vám vedeno u Okresního soudu/státního zastupitelství v ..... pod č.j. .... trestní řízení pro trestný čin ..... dle § ..... trestního zákona.

Ve Vašem případě soud / státní zástupce zvažuje uložení / návrh na uložení alternativního trestu obecně prospěšných prací.

Jako úředník/asistent PMS ČR jsem byl/a proto soudem/státním zastupitelstvím pověřen/a **zjištěním Vaší zdravotní způsobilosti tento trest vykonat a také zjištěním Vašeho stanoviska k uložení tohoto trestu.**

Dostavte se proto na jednání se mnou dne ..... v ..... hodin do kanceláře střediska Probační a mediační služby ČR v ..... (adresa).

V případě, že Vám určený termín nevyhovuje, kontaktujte mne na telefonním čísle ..... , kde s Vámi sjednám náhradní termín. Na tomto telefonním čísle Vám také mohu sdělit také případné další informace.

S pozdravem

.....
probační úředník /asistent

Příloha č. 3: Poučení o výkonu trestu obecně prospěšných prací

PMS PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY
Znojmo
Sp. zn.

Rudoleckého 14
669 02 Znojmo

POUČENÍ O VÝKONU TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ

Klient/ka (obviněný/á, odsouzený/á):

Datum narození:

Trest obecně prospěšných prací spočívá v povinnosti vykonat obecně prospěšné práce (dále OPP) osobně a bezplatně ve svém volném čase nejpozději do dvou let ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu (§ 65 odst. 1 trestního zákoníku).

V rámci výkonu trestu OPP jste podle § 65 trestního zákoníku a § 336 trestního řádu povinen/na:

- dostavit se do 14ti dnů od oznámení rozhodnutí soudu o druhu a místě výkonu OPP na středisko Probační a mediační služby v obvodu okresního soudu, kde má být trest OPP vykonán, za účelem projednání podmínek výkonu trestu OPP,
- dostavit se v den stanovený probačním úředníkem/asistentem na obecní úřad nebo instituci, kde budete OPP vykonávat, za účelem nástupu výkonu trestu (*uzavření dohody o realizaci výkonu trestu OPP a harmonogramu výkonu trestu OPP*),
- vykonávat OPP osobně a bezplatně, v souladu s dohodou uzavřenou s poskytovatelem OPP a podle stanoveného harmonogramu výkonu trestu OPP,
- vykonat OPP v souladu s uzavřenou dohodou s poskytovatelem OPP, nejpozději však do dvou let ode dne, kdy byl výkon tohoto trestu nařízen,
- informovat probačního úředníka/asistenta o všech okolnostech, které by Vám bránily OPP vykonávat (*nemoc, služební cesta, úraz apod.*) a tyto probačnímu úředníkovi/asistentovi doložit,
- plnit, pokud byly soudem stanoveny, přiměřené povinnosti a omezení,
- během výkonu trestu OPP spolupracovat s probačním úředníkem/asistentem (*dostavovat se na sjednané konzultace za účelem zajištění výkonu trestu OPP: výběru vhodného poskytovatele prací, stanovení data nástupu k výkonu OPP, doložení závažných důvodů bránících ve výkonu trestu OPP, kontroly plnění soudem uložených přiměřených povinností, přiměřených omezení*),

- přebírat poštu na adrese, kterou jste probačnímu úředníkovi/asistentovi sdělil/a, v případě změny bydliště ihned nahlásit probačnímu úředníkovi/asistentovi novou adresu, informovat probačního úředníka/asistenta o zřízení/zrušení datové schránky,
- vést řádný život, tj. dodržovat právní řád, plnit si své povinnosti vůči státu a společnosti, (*např. vyživovací povinnost*), nezneužívat svých práv, nenarušovat občanské soužití, nedopouštět se přestupků, jiných deliktů a trestných činů.

Jestliže v době od odsouzení do skončení výkonu trestu OPP nepovedete řádný život, budete se vyhýbat nástupu trestu, bez závažného důvodu porušíte sjednané podmínky výkonu trestu OPP, budete jinak mařit výkon tohoto trestu a nebo zaviněně nebudete ve stanovené době (*určené dohodou s poskytovatelem OPP*) vykonávat uložený trest, může soud přeměnit, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, trest OPP nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody nebo v trest domácího vězení, přičemž každá i jen započatí jedna hodina nevykonaného trestu OPP se počítá za jeden den odnětí svobody nebo jeden den domácího vězení (§ 65, odst. 2 trestního zákoníku).

Probační úředník/asistent je v rámci zajištění výkonu trestu OPP (§ 335 až § 340b trestního řádu) oprávněn:

- kontrolovat výkon trestu OPP (*ve spolupráci s poskytovatelem OPP*),
- kontrolovat, zda odsouzený vede řádný život a plní přiměřená omezení, přiměřené povinnosti uložené soudem a to v případě potřeby i ve spolupráci s Policií ČR (*např. ověření informací, jež o sobě a o své situaci odsouzený sdělí probačnímu úředníkovi/asistentovi*) a také provádět úkony směřující k tomu, aby odsouzený vedl/a řádný život,
- v souladu se zákonem o PMS č. 257/2000 Sb. a se zákonem č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů opatřovat si v rámci kontroly výkonu trestu potřebné informace o odsouzeném a jeho aktuální životní situaci a to nejen od něj, ale i z jiných zdrojů (*např. od orgánů státní správy a samosprávy, orgánů činných v trestním řízení a jiných institucí*) a to zejména tehdy, pokud požadované informace sám odsouzený nedoloží,
- sdělovat soudu rozhodné skutečnosti týkající se trestu OPP včetně skutečnosti, že odsouzený neplní stanovené povinnosti, nebo bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu OPP, zaviněně nevykonává ve stanovené době uložený trest nebo jinak maří výkon tohoto trestu (§ 337 trestního řádu). Tyto okolnosti sdělují soudu prostřednictvím probačního úředníka/asistenta také obce či instituce, u kterých se vykonávají (*nebo mají vykonat*) uložené OPP,
- podat návrh na přeměnu trestu OPP na trest odnětí svobody nebo na trest domácího vězení (§ 337, § 340b, odst. 1 trestního řádu), popř. (*dle § 65, odst. 3 trestního zákoníku*) návrh na stanovení dohledu, uložení dosud neuložených přiměřených povinností a omezení, nebo některého z výchovných opatření (*je-li odsouzený ve věku blízkém věku mladistvých*),
- kontaktovat poškozeného, nabídnout mu základní právní poradenství a pomoc v činnostech směřujících k náhradě škody způsobené trestným činem (*nabídnout mediaci, zprostředkovat jednání s odsouzeným apod.*)

- informovat soud o způsobu náhrady škody poškozenému (*zda škoda byla či nebyla uhrazena, zda byla uzavřena dohoda o její náhradě apod.*)
- vykonávat poradenskou a výchovnou činnost spojenou s poskytováním potřebné pomoci.

Další informace o trestu OPP:

- do doby výkonu trestu OPP se nezapočítává doba, po kterou odsouzený nemohl OPP vykonávat pro zdravotní nebo zákonné překážky, nebo byl ve vazbě nebo vykonával trest odnětí svobody (*§ 65 odst. 1 trestního zákoníku*),
- výjimečně může soud vzhledem k okolnostem případu a osobě obviněného ponechat trest OPP v platnosti nebo prodloužit dobu výkonu tohoto trestu až o 6 měsíců, i když odsouzený zavinil přechodně trestu a stanovit nad ním dohled, uložit mu dosud neuložená přiměřená omezení či povinnosti, popř. výchovná opatření, jde-li o pachatele věkově blízkého věku mladistvých (*§ 65, odst. 3 trestního zákoníku*),
- o odkladu, přerušení a upuštění od výkonu trestu rozhoduje předseda senátu (*§§ 339 – 340a) trestního řádu*) a to pouze ze zákonem vymezených důvodů: o odkladu a přerušení výkonu trestu OPP z důvodu přechodného zhoršení zdravotního stavu, u těhotné ženy a matky novorozeného dítěte, z jiných důležitých důvodů a z důvodu výkonu vojenské činné služby a o upuštění od výkonu trestu pouze z důvodu změny zdravotního stavu dlouhodobě bránícího výkonu OPP.
- na pachatele, kterému byl uložen trest OPP, se hledí, jakoby nebyl odsouzen, jakmile byl trest vykonán nebo bylo o výkonu trestu nebo jeho zbytku pravomocně upuštěno (*§ 65, odst. 4 trestního zákoníku*).

Ve Znojmě dne

.....

.....

klient

probační asistent

Vyhodnocení rizik obviněného před uložením trestu OPP

(vymezení témat, kterými se úředník/asistent PMS ČR zabývá v rámci vyhodnocení rizik při vypracování zprávy PMS k uložení trestu OPP)

1. Trestní minulost

- zjištění informace z RT: charakter trestné činnosti, dříve uložené tresty a jejich výkon
Rizika: např. více odsouzení, neosvědčení se ve zkušební době, stupňující se agresivita, násilná TČ
- provedení lustrace prostřednictvím LN: předchozí evidence klienta u PMS a vyhodnocení spolupráce klienta s PMS
Rizika: např. předchozí evidence v rámci PMS a komplikovaný průběh spolupráce

2. Postoj klienta ke spáchanému trestnému činu

- jak klient popisuje trestný čin ve srovnání s popisem trestného činu ze strany OČTŘ a poškozeného, jak reflektuje své chování, jak si uvědomuje závažnost a nebezpečnost svého chování, jak cítí odpovědnost za následky trestného činu, který spáchal
Rizika: např. klient o spáchaném trestném činu nechce mluvit nebo o něm mluví vyhýbavě, neuvědomuje si následky, které poškozené organizaci/oběti svým chováním způsobil, nesouhlasí se svým trestním stíháním, popírá skutek, pro který je obviněn, nepřijal svoji vinu na trestném činu a vzniklé následky, není schopen sebereflexe svého chování a nevnímá své chování jako protiprávní, bagatelizuje ho stejně jako následky trestného činu

3. Postoj klienta k osobě poškozeného/poškozené (poškozené organizaci)

- jak klient vnímá vlastní potřebu napravit následky svého chování vůči poškozené organizaci/oběti, jak konkrétní má představu o odčinění způsobené újmy a náhradě škody, jaké kroky již uskutečnil, jakým způsobem je klient schopen náhradu škody řešit, jak nahlíží na možnost mediace
Rizika: např. klient necítí potřebu následky svého chování řešit, nemá potřebu jednat s poškozenou organizací/obětí, jeho plány na odškodnění jsou nekonkrétní, klient odmítá hradit škodu, klient bagatelizuje následky trestného činu a odmítá vznik škody

4. Stanovisko klienta k uložení trestu OPP

- jak klient sám vnímá možnost vykonávat trest OPP, jak je motivován ho vykonat a dodržovat všechna případná další omezení (opatření), jak klient o uložení trestu OPP uvažuje a jaké otázky přitom zohledňuje, zda klient dokládá svá tvrzení o případných překážkách nebo spolupracuje na jejich získání s PMS (potvrzení o změně bydliště, potvrzení o studiu/zaměstnání), jak klient popisuje svůj předchozí výkon TOPP (vykonávali tento trest již v minulosti)
Rizika: např. klient nereflektuje svůj v minulosti problémový výkon trestu OPP/dohledu, klient mluví o tom, že trest OPP nechce vykonávat, klient nedoložil svá tvrzení o případných omezení nebo překážkách výkonu trestu OPP – potvrzení o zaměstnání či o studiu a odmítá na získání potřebných potvrzení spolupracovat, klient odmítá řešit akutní problémy (např. získání adresy pro doručování apod.)

5. Zdravotní způsobilost klienta

- jak je klient schopný po zdravotní stránce práce v rámci trestu OPP vykonávat, zda a

případně jaká má zdravotní omezení, jak spolupracuje s probačním úředníkem/asistentem při dokládání svých tvrzení o zdravotních omezeních

Rizika: např. klient odmítá o své zdravotní způsobilosti mluvit, nesouhlasí se získáním informací od svého lékaře, odmítá svá tvrzení doložit lékařským potvrzením, klient i přes získané objektivní informace PMS bagatelizuje svoji závislost na alkoholu nebo na omamných psychotropních látkách, nechce tento zdravotní problém řešit apod.

6. Kontaktní dostupnost klienta

- zda a jakým způsobem je klient pro PMS kontaktní, zda má faktického bydliště, zda je možné mu doručit potřebnou poštu, zda existuje email, datová schránka nebo jiný způsob udržení kontaktu

Rizika: např. klient má problematické bydlení a existují potíže při udržování kontaktu - časté stěhování, bezdomovectví, klient nemá funkční doručovací adresu ani není jiný způsob doručování (funkční telefon, e-mail, datová schránka)

7. Pracovní zkušenosti, dovednosti a předpoklady

- jaké má klient dosažené vzdělání, odbornou kvalifikaci, praktické pracovní dovednosti, jakou jsou jeho pracovní návyky, zda je zaměstnán nebo v evidenci na úřadu práce, je-li nezaměstnán – jak dlouho a jak tuto situaci řeší

Rizika: např. klient nemá ani kvalifikaci, ani pracovní návyky, nemá delší pracovní zkušenost, je dlouhodobě nezaměstnaný a není evidován na úřadu práce (tj. neřeší svoji nezaměstnanost, pracuje načerno), není ochoten tuto situaci konkrétně řešit

8. Specifické rizikové faktory

Např. vysoká zadluženost, dlouhodobě neřešené závazky či vyživovací povinnost, nedostatečné, nepravidelné či nelegální příjmy, problematické chování – agresivity, konfliktnost, nerespektování autorit, sklony k manipulaci, extremistické postoje a projevy chování apod..

9. Umístitelnost klienta

Rizika: vzhledem ke specifickým potřebám klienta není možné zajistit jeho umístitelnost, protože neexistuje vhodný poskytovatel

Závěry z provedeného vyhodnocení rizik

Vyhodnocení rizik – popsané závěry z provedeného vyhodnocení	
Zjištěná rizika:	
V jakých situacích se může riziko projevit:	
Jak lze riziko snížit:	
Kdo pomůže riziko ošetřit:	

Vyhodnocení 4 oblastí klíčových pro uložení trestu OPP	
Motivace	Klient musí být v základní míře motivován pro výkon trestu
Umístitelnost	Klient musí být umístitelný u některého z dostupných poskytovatelů
Spolehlivost	Klient musí být v základní míře spolehlivý, tj. dodržovat dohodnuté věci, akceptovat své povinnosti a závazky
Trestní minulost	Klient musí být vyhodnocen jako osoba, která je ochotna a schopna (i přes svoji případnou trestní minulost) případně uložený trest OPP akceptovat a vykonat – probační úředník/asistent musí posoudit všechny získané informace - např. za jaké trestné činy byl klient dosud trestán, jak doposud vykonával uložené tresty a opatření, jaká je jeho aktuální životní situace apod. ex
Vyhodnocení dalších 2 oblastí	
Kontaktní dostupnost	Zjištěná rizika, jsou-li řešitelná a klient na tomto spolupracuje - uložení trestu OPP lze doporučit za návrhu vhodných opatření ošetřující zjištěná rizika
Specifika případu a osoby obviněného	Zjištěná rizika, jsou-li řešitelná a klient na tomto spolupracuje - uložení trestu OPP lze doporučit za návrhu vhodných opatření ošetřující zjištěná rizika (např. výkon OPP v léčebné komunitě při odvykání závislosti u klienta lze doporučit, výkon OPP u zadluženého a současně nezaměstnaného klienta spíše ne, lze navrhnout jiné alternativy, např. dohled)

Poznámka:

Rozpoznaná rizika, která nelze nijak ošetřit v uvedených 4 oblastech klíčových pro výkon trestu OPP (*motivace, umístitelnost, spolehlivost a trestní minulost*) je kontraindikací pro navržení uložení TOPP.

Rizika zjištěná v oblasti dalších 2 oblastech (*kontaktní dostupnost a specifika případu a osoby obviněného*) je potřeba vyhodnocovat se zvýšenou pozorností.

Příloha č. 5: Zpráva k uložení trestu OPP- ne/doporučující

Rudoleckého 14

669 02 Znojmo

Sp. zn.

..PM .../20..-....

Okresní soud (OSZ) v ...

Zpráva k uložení trestu OPP - doporučující

Obviněný/á:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště:

Poškozený/á:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště:

Trestní stíhání ve věci: § TrZ

Podnět k činnosti:

Od:

Datum převzetí případu střediskem :

Přehled učiněných kroků:

Postoj obviněného k trestné činnosti a k řešení jejích následků:

Spolupráce s poškozeným:

Stanovisko pracovníka PMS:

Odůvodnění:

Zprávu vypracoval/a:

Datum:

Přílohy: *Stanovisko obviněného k uložení trestu OPP
Poučení o výkonu trestu OPP
Souhlas obviněného s nařízením výkonu trestu obecně prospěšných prací
mimo obvod okresního/obvodního soudu, ve kterém bydlí*

---

* Pouze v případě, kdy je pro obviněného vhodné vykonávat OPP v případě jejich uložení v jiném obvodu (např. z důvodu dopravní dostupnosti, existence vhodného poskytovatele apod.)

Sp. zn.
..PM .../20..-...

Okresní soud (OSZ) v ...

Zpráva k uložení trestu OPP - nedoporučující

Obviněný/á:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště:

Poškozený/á:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bydliště:

Trestní stíhání ve věci: § TrZ

Podnět k činnosti:

Od:

Datum převzetí případu střediskem :

Přehled učiněných kroků:

Postoj obviněného k trestné činnosti a k řešení jejích následků:

Spolupráce s poškozeným:

Stanovisko pracovníka PMS:

Odůvodnění:

Zprávu vypracoval/a:

Datum:

Přílohy: *Stanovisko obviněného k uložení trestu OPP
Poučení o výkonu trestu OPP*

Příloha č. 6: Souhlas s nařízením výkonu trestu OPP mimo obvod okresního/obvodního soudu, ve kterém obviněný/á (odsouzený/á) bydlí

Rudoleckého 14
669 02 Znojmo

Sp. zn.
..PM .../20..-...

Okresní soud (OSZ) v ...

V ..... dne .....

Souhlas s nařízením výkonu trestu obecně prospěšných prací mimo obvod okresního/obvodního soudu, ve kterém obviněný/á (odsouzený/á) bydlí

Jméno a příjmení:

Narozen/a:

Bytem:

Prohlašuji

a) před uložením trestu OPP*

že souhlasím, aby mi byl v případě uložení trestu obecně prospěšných prací tento trest nařízen dle § 335 trestního řádu k obecnímu úřadu či instituci sídlící mimo obvod okresního soudu, ve kterém bydlím, a to konkrétně do obvodu okresního soudu .....

b) po uložení trestu OPP

že souhlasím, aby mi byl trest obecně prospěšných prací uložený rozhodnutím .....soudu v ....., ze dne..... sp. zn. ... nařízen dle § 335 trestního řádu k obecnímu úřadu či instituci sídlící mimo obvod okresního soudu, ve kterém bydlím, a to konkrétně do obvodu okresního soudu .....

-----
podpis

* Pracovník vybere jednu z variant

Příloha č. 7: Pozvánka k projednání výkonu trestu obecně prospěšných prací

Rudoleckého 14
669 02 Znojmo

..PM .../20..-....

Jméno a příjmení:
Adresa:

V.....dne .....

Pozvánka k projednání výkonu trestu obecně prospěšných prací

Pane / paní .....

rozhodnutím, které vydal Okresní soud ..... dne ....., sp. zn....., jež nabylo právní moci dne ....., Vám byl uložen trest obecně prospěšných prací ve výměře ..... hodin.

Výkon trestu obecně prospěšných prací spočívá v povinnosti odpracovat ve volném čase, bezplatně a osobně určený počet hodin k obecně prospěšným účelům.

Jako úředník/asistent PMS ČR jsem byl/a proto soudem pověřen/a projednat s Vámi bližší podmínky výkonu Vašeho trestu (dohodnout konkrétní místo, kde budete trest vykonávat a druh prací).

V této souvislosti Vás žádám, abyste se dostavil/a **dne ..... v .....** **hodin** do střediska PMS na adrese: .....

Vaše účast je nutná. V případě, že se ze závažných důvodů nemůžete k projednání výkonu trestu dostavit, je možné dojednat náhradní termín na tel: ....

Na setkání si vezměte doklad totožnosti, potvrzení o zaměstnání či evidenci na úřadu práce, popř. doklad o hrazení škody a nákladů trestního řízení.

S pozdravem

-----
probační úředník/asistent

Příloha č. 8: Dotazník – výkon trestu OPP

Výkon trestu obecně prospěšných prací

Dobrý den,

jmenuji se Adéla Plíšková a jsem studentkou Soukromé vysoké školy ekonomické ve Znojmě. Věnujte prosím několik minut svého času, k vyplnění následujícího dotazníku, který je stěžejní pro moji Bakalářskou práci. Prosím o údaje za rok 2012, pouze u otázky č. 1, č. 7 a č. 8 je požadovaná odpověď za rok 2013.

* Povinná otázka

OPP= Obecně prospěšné práce

1. Poskytuje Vaše obec volná pracovní místa pro výkon trestu OPP? *
  - Ano
  - Ne
2. Jaký druh práce u Vás odsouzení provádějí nejčastěji? *
3. Jakého pohlaví jsou nejčastěji osoby, které u Vás provádí výkon trestu OPP? *
  - Muž
  - Žena
4. Jaký je celkový počet odsouzených, kteří u Vás začali trest OPP vykonávat? *
5. Jaký je celkový počet osob, které u Vás na výkon trestu OPP nenastoupily? *
6. Je Vaše obec závislá na pracovnících, kterým byl uložen výkon trestu OPP? *
  - Ano
  - Ne

7. Vzhledem k udělené amnestii, musí Vaše obec vynaložit další provozní náklady za provedenou práci, kterou prováděly osoby ve výkonu trestu OPP? *

- Ano
- Ne

8. Jestliže jste na předešlou otázku odpověděli ANO, uveďte kolik korun přibližně. *

9. Jste spokojeni s pracovníky, kteří jsou ve výkonu trestu OPP a s jejich odvedenou prací? *

- Ano
- Ne

10. Setkali jste se i s problémovými pracovníky, kteří u Vás prováděli výkon trestu OPP? *

- Ano
- Ne

11. Pokud jste na předešlou otázku odpověděli ano, uveďte, o jaký druh problému se jednalo nejčastěji? *

12. Jsou pro Vás odsouzení ve výkonu trestu OPP možnou alternativou, jak ušetřit peníze pro Vaši obec? *

- Ano
- Ne

Děkuji za Vaše odpovědi a čas věnovaný vyplněním tohoto dotazníku.

Adéla Plíšková